

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

3 december 1998

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de
Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999**

BELEIDSBRIEF

Leefmilieu, Natuur, Landinrichting en Landschappen

Beleidsprioriteiten 1999

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
uitgebracht door de heer Peter Desmet**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Dirk Van Mechelen.

Vaste leden :

de heren Georges Beerden, Peter Desmet, Hugo Marsoul,
Leonard Quintelier, Jef Van Looy ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Arnold Van
Aperen, Dirk Van Mechelen ;

de heren Freddy De Vilder, Jacky Maes, Bruno Tobback ;

de heren Frank Creyelman, Frans Wymeersch ;

mevrouw Gerda Raskin ;

de heer Johan Malcorps.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Johan De Roo, mevrouw Veerle
Heeren, de heren Erik Matthijs, John Taylor ;

mevrouw Yolande Avontroodt, de heren Marino Keulen,
Patrick Lachaert ;

de heren Peter Dufaux, Carlos Lisabeth, Jacques Timmer-
mans ;

de heren Wilfried Aers, Pieter Huybrechts ;

de heer Johan Sauwens ;

mevrouw Vera Dua.

Zie :

15 (1998-1999)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen

– Nrs. 2 tot 12 : Amendementen

– Nr. 13-A : Verslag namens de Commissie voor Bin-
nenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieu-
wing en Huisvesting

– Nr. 13-B : Verslag namens de Commissie voor Buiten-
landse en Europese Aangelegenheden

– Nr. 13-C : Verslag namens de Commissie voor Cultuur
en Sport

1217 (1998-1999)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

– Nr. 2 : Motie van aanbeveling

Zie ook :

12-A (1997-1998)

– Nr. 1 : Advies van de Sociaal-Economische Raad van
Vlaanderen

13 (1998-1999)

– Nr. 1 : Toelichtingen

17 (1998-1999)

– Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

INHOUD

	Blz.
A. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER THEO KELCHTERMANS, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN TEWERKSTELLING	4
I. BESPREKING	4
1. AFVALBELEID EN BODEMSANERING	4
2. WATERBELEID	12
3. LUCHT	18
4. NATUUR, BOS EN GROEN	18
5. MINA-FONDS	20
6. MILIEUVERGUNNINGENBELEID	21
7. MILIEUJAARPROGRAMMA 1999	22
II. INDICATIEVE STEMMINGEN	27
B. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER LUC MARTENS, VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, GEZIN EN WELZIJN	27
I. BESPREKING	27
I.1 Inleidende uiteenzetting door de minister	27
I.2 Vragen en opmerkingen van de leden	28
II. INDICATIEVE STEMMINGEN	31

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud besprak op 12, 19 en 20 november 1998 het haar toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999 (Stuk 15 (1998-1999) – Nr. 1) en de beleidsbrief 'Leefmilieu, Natuur, Landinrichting en Landschappen. Beleidsprioriteiten 1998-1999', ingediend door de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling (Stuk 1217 (1998-1999) – Nr. 1).

De commissie behandelde eveneens het hoofdstuk III Leefmilieu van het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1999. Het verslag van de artikelsgewijze bespreking van het programmadecreet is opgenomen in Stuk 1214 (1998-1999) – Nr. 14.

Bij de behandeling van het thema bodemsanering in de uitgavenbegroting en de beleidsbrief werd ook het Verslag van het Rekenhof over het onderzoek naar de administratieve, budgettaire en financieringsproblemen rond het bodemsaneringsdecreet besproken (Stuk 28 (1997-1998) – Nr. 1).

Op 20 november 1998 besprak de commissie het ontwerp van milieujaarprogramma 1999, dat overeenkomstig artikel 2.1.4 van het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid samen met het ontwerp van begroting aan het parlement moet worden bezorgd.

Het gedeelte van de algemene uitgavenbegroting betreffende de monumenten en de beleidsbrief 'Monumenten. Beleidsprioriteiten 1998-1999', ingediend door de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn (Stuk 1181 (1998-1999) – Nr. 1) werden op 19 november 1998 in de commissie behandeld.

A. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER THEO KELCHTERMANS, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN TEWERKSTELLING

I. BESPREKING

1. AFVALBELEID EN BODEMSANERING

1.1 Inleidende uiteenzetting door de minister

De uitbouw van een permanent Vlaams preventiesteunpunt moet het beleid inzake afvalvoorkoming

een bijkomende impuls geven. De provincies en gemeenten kunnen op dit steunpunt een beroep doen om nieuwe campagnes inzake voorkoming van afval op te zetten.

Voor de ondersteuning van preventiemaatregelen in KMO-bedrijven wordt momenteel een vierde PRESTI-programma voorbereid. Het zal gericht zijn op de start van de steunverlening aan lokale samenwerkingsverbanden van bedrijfsgebonden organisaties.

Het Uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen 1997-2001 is in volle uitvoering. Conform het plan moet nog een beslissing worden genomen over een bijkomende afvalverwerkingscapaciteit van 350.000 ton. Intussen loopt een brede maatschappelijke discussie over de beste beschikbare technieken inzake de verwerking van huishoudelijke afvalstoffen en vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen. De minister wijst op de belangrijke rol die de intercommunales in deze materie hebben. Als vergunningverlenende overheden hebben ook de provinciebesturen en het Vlaamse Gewest een belangrijke inbreng. Een moratorium van twee jaar op de bouw van nieuwe, traditionele verbrandingsovens moet een stimulans betekenen voor het onderzoek naar nieuwe verwerkingstechnieken.

De minister herinnert verder aan de lopende gesprekken met enkele Zuid-Nederlandse provincies over een grensoverschrijdende samenwerking voor afvalverwerking.

Verder zijn er twee sectorale uitvoeringsplannen in voorbereiding, met name het Uitvoeringsplan gescheiden inzameling bedrijfsafval KMO's en het Uitvoeringsplan GFT-en groenafval. De minister verwijst in dit verband naar de contestatie op het terrein tegen de inplanting van composteringsinstallaties en de tegenstrijdige visies op centralisering/decentralisering van GFT-verwerking. De voorbereiding van deze uitvoeringsplannen zal einde 1998 worden afgerond, zodat in 1999 de decretaal voorziene goedkeuringsprocedure zal lopen.

In het Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer (Vlarea) werden de voorwaarden vastgelegd waarbij bepaalde stoffen als secundaire grondstof kunnen worden gebruikt. Voor een aantal categorieën afvalstoffen wordt een aanvaardingsplicht ingevoerd. Deze aanvaardingsplicht is reeds in voege voor papier en karton en voor batterijen en accu's. Voor afgedankte voertuigen, afvalbanden en wit-en bruingoed geldt zij vanaf 1 juli 1999. Verschillende sectoren hebben gekozen voor het afsluiten van een milieubeleidsovereen-

komst voor de praktische uitwerking van hun aanvaardingsplicht.

Wat de bodemsanering betreft, verwijst de minister naar een lopende studie over alternatieve technieken tot financiering van de sanering van historisch verontreinigde gronden en een onderzoek over de mogelijkheden van een milieuschadefonds. Deze opdrachten moeten tegen einde 1998 worden beëindigd.

De minister wijst inzake bodemsanering nog op de grote en soms onverwachte budgettaire impact van dringende saneringswerken die voortvloeien uit infrastructuurwerken, zoals de rechte trekking van de Leie en de aanleg van de HST-lijn.

1.2 Bespreking

Preventie, recyclage, verbranden en storten van afval

De heer Johan Malcorps verwijst naar het voortgangsrappport 1998 van het Uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen 1997-2001. De inspanningen inzake selectieve inzameling en preventie en recuperatie blijken wel degelijk lonend te zijn. Zo werden een aantal doelstellingen van 1998 reeds in 1997 gehaald. In heel wat gemeenten bedraagt de hoeveelheid verwijderd huishoudelijk afval in 1997 reeds minder dan 150 kilogram per inwoner. De effecten van het beleid in steden als Antwerpen en Gent blijken bovendien nog niet uit dit rapport. Toch is het voortgangsrappport volgens het lid erg terughoudend wat de conclusies betreft. Moet de noodzakelijke verbrandings- en stortcapaciteit niet opnieuw worden berekend ? Er is bovendien de mogelijke samenwerking met Nederland inzake afvalverwerking.

Het rapport meldt ook een reductie van de met huishoudelijke afvalstoffen gelijkgestelde bedrijfsafvalstoffen met 30 procent. Wat is hiervan de verklaring ? Gaat het om een structurele vermindering van het aanbod of een eerder toevallige daling ? Wat zijn de effecten op de capaciteit voor eindverwerking en storten ?

In het voortgangsrappport wordt een onderzoek vermeld naar de wijzigende calorische waarde van de afvalstromen die naar de huisvuilverbrandingsovens worden gevoerd, onder meer door een andere samenstelling van de restfractie. Ook dergelijke ontwikkelingen hebben gevolgen voor de schatting van de noodzakelijke verbrandingscapaciteit. Zijn van die studie al resultaten bekend ?

De heer Malcorps heeft verder twee concrete vragen aan de minister over verbrandingsinstallaties. Volgens het lid pleit iedereen, ook de zogenaamde

commissie Baeyens (Bijzondere Onderzoekscommissie verbranding en rookgassen), voor een continue meting van de uitstoot van dioxines en andere parameters. Hoeveel huisvuilovens worden op dit ogenblik continu bemonsterd ? Hoe staat het met de andere verbrandingsinstallaties (industriële ovens, ovens voor ziekenhuisafval, crematoria ...) ? In de beleidsbrief staat dat er een dioxinenorm zou komen voor bepaalde industrieën. De tweede vraag handelt over het advies dat de Bijzondere Onderzoekscommissie uitbracht over de ISVAG-oven. Uit verklaringen in de pers kan volgens het lid worden geconcludeerd dat er geen dioxineblootstellingsonderzoek in de Neerland-wijk komt. Kan de minister dit bevestigen ?

Minister Theo Kelchtermans herinnert aan het uitgangspunt bij de goedkeuring van het Uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen 1997-2001 wat het vaststellen van de benodigde verbrandingscapaciteit betreft. De noodzakelijke verbrandings- en verwerkingscapaciteit werd bewust onderschat om de druk op preventie hoog te houden. Dit verklaart mee de gunstige resultaten inzake preventie en recyclage.

De heer Felix Kucnerowicz, hoofd van de afdeling subsidiëring en ambtshalve sanering van de OVAM, bevestigt dat de Bijzondere Onderzoekscommissie streeft naar een continue bemonstering van de huisvuilovens. De exploitanten van de ovens die door de commissie werden bezocht hebben zich ertoe verbonden de nodige apparatuur aan te schaffen. Niet alle installaties staan even ver wat deze investeringen betreft. Op relatief korte termijn zal de continue meting echter een feit zijn in de sector van de huisvuilverbranding.

De resultaten van het onderzoek naar de wijzigende calorische waarde van de afvalstromen zijn nog niet bekend. De heer Kucnerowicz benadrukt dat de stookwaarde voortdurend varieert en dat ze mede wordt beïnvloed door verbintenissen die worden aangegaan in milieubeleidsovereenkomsten en uitvoeringsplannen. Het operationeel worden van het Uitvoeringsplan organisch afval zou bijvoorbeeld een daling van de stookwaarde tot gevolg hebben. Er worden ook steeds hogere eisen aan recyclagemateriaal gesteld. De keerzijde is dat meer residus voor verwerking en dus voor verbranding worden aangeboden.

De minister bevestigt dat ook voor industriële verbrandingsprocessen en crematoria een dioxinenorm wordt uitgewerkt. Die zal in titel II van het Vlareem worden opgenomen. Wat het dioxineblootstellingsonderzoek betreft, antwoordt de minister dat het advies dat de Bijzondere Onder-

zoekscommissie over de ISVAG-oven uitbracht, zal worden gevolgd. Het voorgestelde afzonderlijke blootstellingsonderzoek in de omgeving van de oven zal echter worden geïntegreerd in het globaal gezondheidsonderzoek, dat door de Vlaamse minister bevoegd voor gezondheidsbeleid wordt gestart. Ook de omgevingen van andere verbrandingsovens zullen in dat onderzoek aan bod komen, wat de representativiteit van de resultaten ten goede moet komen.

De heer Malcorps weet dat de procedure voor de toekenning van de onderzoeksopdracht lopende is. De inhoud van de opdracht en de locaties waar het onderzoek zal worden uitgevoerd, staan nog niet vast.

De minister antwoordt dat hij zal laten nagaan of er voldoende garanties in de omschrijving van de onderzoeksopdracht zijn opgenomen.

Verpakkingsafval

De heer Malcorps verwijst naar de problematiek van de erkenning van Fost Plus. Die loopt einde 1998 af en het nieuwe erkenningsdossier wordt momenteel door de Interregionale Verpakkingscommissie behandeld. Knelpunten blijven de vraag om alle verpakkingen in te zamelen en te verwerken, de inzameling en verwerking van de P-fractie (de plastic verpakkingen), de gegevensdoorstroming naar de OVAM en de kwaliteit van de recyclageresidu's. Een andere vraag betreft de duizenden bedrijven die niet bij Fost Plus zijn aangesloten maar toch als verpakkingsverantwoordelijke gelden. Hoeveel zullen er bij Fost Plus aansluiten? Wat is de stand van zaken betreffende de erkenning van de vzw Val-I-Pac, die door de industrie werd opgericht met het oog op het voldoen aan de terugnameplicht voor verpakkingsafval van bedrijfsmatige oorsprong?

Voor 1997 werd in het samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval 40 percent recyclage en 60 percent nuttige toepassing van het geheel van de in België op de markt gebrachte eenmalige verpakkingen vooropgesteld. Per verpakkingsmateriaal moest bovendien een recyclagevoet van minimum 15 percent worden gehaald. Worden de percentages opgelegd in het samenwerkingsakkoord gehaald? Volgens een mededeling van de Europese Commissie zou België in gebreke zijn gesteld omdat er een specifiek hoofdstuk over verpakkingsafval ontbreekt in de gewestelijke beheersplannen. Wat is de reactie van de minister hierop? Werden de recyclagepercentages vooropgesteld in de milieu-

beleidsovereenkomst Papier en in de protocolovereenkomst betreffende de inzameling en verwerking van gebruikte batterijen gehaald?

De minister antwoordt dat op dit ogenblik nog geen cijfers kunnen worden gegeven voor 1998. In 1997 heeft Fost Plus wel de opgelegde doelstellingen gehaald. De recyclagevoet van 15 percent per verpakkingsmateriaal geldt pas vanaf 1998.

De Interregionale Verpakkingscommissie zou in de komende weken een beslissing moeten nemen over de nieuwe erkenning van Fost Plus en over de termijn waarvoor deze erkenning geldt. Een eerste erkenningsdossier van Val-I-Pac voldeed niet aan de vereisten van het samenwerkingsakkoord. Het organisme diende in oktober een aangepast dossier in. De Interregionale Verpakkingscommissie heeft zes maanden de tijd om hierover een uitspraak te doen.

Het Uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen 1997-2001 bevat diverse bepalingen over verpakkingsafval. De Europese Commissie eist echter een afzonderlijk hoofdstuk of uitvoeringsplan voor verpakkingsafval. De OVAM kreeg de opdracht zo snel mogelijk een ontwerp op te stellen, dat de decretaal voorgeschreven procedure zal doorlopen.

De minister stelt dat hij meer gedetailleerde gegevens over de recyclage van verpakkingsmateriaal, papier en oude batterijen aan het verslag zal laten toevoegen.

Vlaams Preventiesteunpunt

De heer Peter Desmet zegt veel te verwachten van het Vlaams preventiesteunpunt. Door het feit dat de gemeenten dichterbij de burger staan, kunnen zij een ondersteuning van hun preventie-initiatieven en acties goed gebruiken.

De minister zegt dat het onder meer de bedoeling is een kanaal te creëren voor een betere doorstroming van informatie tussen de OVAM enerzijds en gemeenten en bedrijven anderzijds. Het provinciaal niveau zal een coördinerende rol vervullen.

De heer Desmet vraagt of de opdracht van het steunpunt dan beperkt blijft tot informatiedoorstroming. Worden er geen stimuli gegeven aan de lokale overheden, bijvoorbeeld in de vorm concrete initiatieven en acties waarbij ze kunnen aansluiten?

Ook mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht vraagt verduidelijking. Het heeft volgens het lid geen zin opnieuw statistische gegevens in te zamelen bij de

gemeenten. De opdracht van het steunpunt moet daarentegen voor de gemeenten zo concreet mogelijk worden gemaakt.

De minister bevestigt dat het steunpunt ook tot doel heeft om initiatieven en acties van gemeenten en bedrijven te ondersteunen. Het is dus eerder de bedoeling de lokale overheden en bedrijven bij te staan, bijvoorbeeld door het geven van tips inzake preventie en door het opzetten van campagnes, dan nieuwe taken op te leggen. Momenteel loopt een proefproject in de provincie West-Vlaanderen. Bij het afsluiten van de milieubeleidsovereenkomst Papier met de uitgeversorganisaties werd overigens een budget van 130 miljoen frank uitgetrokken voor informatie- en sensibiliseringscampagnes. Die middelen kunnen gedeeltelijk worden aangewend in het kader van het preventiesteunpunt.

De minister maakt de algemene bedenking dat vanuit de lokale besturen een signaal komt dat in de convenanten nog te vaak scenario's als te nemen of te laten worden voorgesteld. Het steunpunt zou daarentegen openstaan voor initiatieven die op lokaal niveau zijn gegroeid en zou de coördinerende rol van de provincie versterken. De OVAM plant in het voorjaar van 1999 een "grote schoonmaak"-campagne die de vele initiatieven en acties op lokaal niveau moet ondersteunen.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht wijst op de mogelijke overlappingen tussen de opdracht van het steunpunt en de acties die gemeenten nu reeds plannen en begroten voor 1999. Het lid vraagt de steden en gemeenten zo snel mogelijk op de hoogte te brengen van grootschalige informatie- en sensibiliseringscampagnes die op het niveau van het gewest worden gepland. Op die manier kunnen de acties worden gecoördineerd.

Afvalheffingen

Wat de afvalheffingen in het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1999 betreft, verwijst de heer Malcorps naar de behandeling van het programmadecreet bij de begroting 1998. Toen werd onder meer het misbruik van de verlaagde milieuheffing op sorteer- en recyclageresidus besproken. Ook de gelijke behandeling van huishoudelijk afval en bedrijfsafvalstoffen kwam aan bod, alsook de differentiëring van verbrandingsheffingen. Die differentiëring zou bijvoorbeeld kunnen gebeuren naargelang de oven is uitgerust met een denox-installatie. Verder was er de suggestie om een heffing in te voeren op het storten van verbrandingsresidus. In het voortgangsrapport 1998 van het Uitvoeringsplan huishoudelijke

afvalstoffen doet de OVAM nog andere suggesties in verband met de heffingen voor verbranden. Van dit alles is volgens het lid echter weinig terug te vinden in het voorliggende programmadecreet.

Inzake het misbruik van de verlaagde heffing voor sorteer- en recyclageresidu's zegt de minister dat er geen reden is om de bestaande heffingsregeling aan te passen. De controle kan wel worden verbeterd. Er werd overleg gepleegd met de sorteerbe-drijven en met de vereniging van ophalers van afvalstoffen over de modaliteiten van een verbeterde controle.

Er zijn volgens de minister in het Vlaamse Gewest nog geen huisvuilverbrandingsovens met een denox-installatie. Bij de bouw van de oven in Drogenbos wordt voor het eerst dergelijke NO_x-filter opgelegd. De idee om de verbrandingsheffing te differentiëren in functie van de nagestreefde milieukwaliteit is verdedigbaar, maar ze moet worden onderzocht en passen in het ruimere kader van het heffingenbeleid. De voorstellen van de OVAM inzake een nieuw regime van milieuheffingen voor verbranden en storten werden voorgelegd aan het overlegplatform van het Uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen. Binnen dit platform waren er fundamentele opmerkingen, waardoor de voorstellen nog niet in het voorliggende programmadecreet konden worden uitgewerkt.

De bespreking van Afdeling 2 Afvalheffingen van hoofdstuk III van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1999 is opgenomen in Stuk 1214 (1998-1999)- Nr. 14.

GFT-installaties

De heer Leonard Quintelier vraagt de aandacht van de minister voor de stankhinder die de voorbije zomer werd veroorzaakt door diverse GFT-installaties. Deze geurhinder moet toch kunnen worden gereduceerd met de nu beschikbare technologie ? Worden hiervoor de nodige maatregelen getroffen ? Is een grotere spreiding van de installaties, zoals door sommigen wordt voorgesteld, nog nodig indien men de beste beschikbare technologie gebruikt ? Of moet nog meer de nadruk worden gelegd op thuiscompostering, zeker in landelijke gebieden ? Heeft de OVAM cijfers over de impact van thuiscompostering op het aanbod van GFT-afval in deze gebieden ? Hoe is de kwaliteit van de ingezamelde GFT-fractie ? Moet niet worden gedacht aan een kwaliteitslabel ? Zijn er nu en in de toekomst voldoende afzetmogelijkheden voor compost van een goede kwaliteit ?

De heer Felix Kucnerowicz, hoofd van de afdeling subsidiëring en ambtshalve sanering van de OVAM, stelt dat in uitvoering van het Mina-plan 2 een nieuw Uitvoeringsplan organisch afval wordt voorbereid. Dit plan zal in het verlengde liggen van het voormalige GFT- en groencomposteringsplan. In het nieuwe plan zal echter ook bedrijfsafval dat voor compostering in aanmerking komt, worden opgenomen. Momenteel wordt een technische analyse gemaakt van de situatie. Voor het organisch afval van huishoudelijke oorsprong zijn voldoende gegevens beschikbaar. Over organisch bedrijfsafval is er minder informatie voorhanden. Op basis van de technische analyse zullen voorstellen voor toekomstige verwerking van dit afval worden geformuleerd.

De spreker bevestigt dat er een probleem van geurhinder bij diverse composteringsinstallaties werd vastgesteld. Daaraan zijn volgens de heer Kucnerowicz twee aspecten verbonden. Er zijn ten eerste de procesmatige factoren die de geurhinder veroorzaken. Daarover werd een studie besteld. Het beter begrijpen van deze factoren moet verdere technische ingrepen mogelijk maken. Ten tweede blijkt de aanvoer van GFT-afval erg periodeafhankelijk te zijn. Er zijn grote fluctuaties op jaarbasis, waarbij de warmste periode van het jaar tevens de periode is dat het meeste composteerbaar materiaal wordt aangevoerd. Gedurende een half jaar moeten de installaties vaak op een te hoge capaciteit draaien. Die overbelasting veroorzaakt geurhinder in diverse stappen van het composteringsproces. In de planning moet daarom de dimensionering van de installaties beter worden ingeschat. De benodigde capaciteit mag zeker niet te krap worden berekend.

Het bestaande Vlaco-kwaliteitslabel voor compost geeft de gebruiker niet alleen garanties over de kwaliteit van de compost maar ook over de wijze waarop de compost werd aangemaakt.

Secundaire grondstoffen

De heer Leonard Quintelier verwijst naar het bezoek van de commissie aan de bedrijven Silt en Soils NV. Er moet worden nagegaan of het gebruik van gezuiverd slib en van gereinigde grond niet kan worden aangemoedigd, vooral bij openbare werken. Moet voor deze secundaire grondstoffen niet aan een kwaliteitslabel worden gedacht?

De minister antwoordt dat de OVAM reeds gebruikscertificaten voor secundaire grondstoffen uitreikt. Er worden nadere regels uitgewerkt voor het gebruik van grond, zoals voorgeschreven door

de recente wijziging van het bodemsaneringsdecreet.

Wat het gebruik van slib betreft, kwam volgens de heer Felix Kucnerowicz een werkgroep enkele jaren geleden tot de conclusie dat het grootste deel van het slib afkomstig van rioolwaterzuiveringsinstallaties, met name 85 percent, door zijn samenstelling niet in aanmerking komt voor valorisatie in de landbouw. Een belangrijke reden is de aanwezigheid van zware metalen in het RWZI-slib.

Wat het hergebruik van grond betreft, bevestigt de heer Eddy Van Dyck, hoofd van de dienst sanering van de OVAM, dat er nadere regels worden opgesteld. Het uitgangspunt is dat bij het gebruik van uitgegraven of gereinigde bodem geen nieuwe verontreiniging mag worden veroorzaakt. Daartoe zullen normen worden uitgewerkt die in het Vlarebo (Vlaams reglement betreffende de bodemsanering) kunnen worden opgenomen. Voor het vrij gebruik van grond wordt gedacht aan een norm die tussen de achtergrondwaarden en de bodemsaneringsnormen ligt. Grond die de norm overschrijdt, kan dan enkel onder welomlijnde voorwaarden in infrastructuurwerken worden gebruikt. Voor het gebruik als brandstof zal aan het Vlarea worden gerefereerd. In het kader van de vzw Grondbank worden gesprekken met de bouwsector gevoerd.

Milieuschadefonds

De heer Bruno Tobback vraagt meer uitleg over de stand van zaken betreffende de oprichting van een milieuschadefonds. Welke opties worden overwogen? Aan welke technieken wordt concreet gedacht om het fonds te spijsen: heffingen of bijdragen? Algemeen of sectoraal? Volgens berichten zou het bedrijfsleven eerder afkerig staan tegenover de oprichting van een dergelijk fonds.

De minister antwoordt dat er studies lopen over de oprichting van een milieuschadefonds en over de alternatieve financiering van bodemsanering. Op vraag van de minister geeft de heer Eddy Van Dyck, hoofd van de dienst sanering van de OVAM, verdere toelichting. Wat de schade betreft die in de toekomst wordt veroorzaakt door bedrijven die over een milieuvergunning beschikken, denkt men duidelijk in de richting van een verzekering. De discussie gaat dan over het aantonen van schade, het vergoeden ervan, de aansprakelijkheid en dergelijke. Wat de schade betreft die in het verleden werd veroorzaakt, de historische verontreiniging, kan om evidente redenen niet aan een verzekering

worden gedacht. In een andere studie wordt daarom gezocht naar alternatieve financiering voor de sanering van historisch verontreinigde gronden. Ofwel moet de overheid hier meer en sneller ambtshalve optreden, ofwel zou een fonds kunnen worden opgericht. De vraag stelt zich dan inderdaad hoe dit fonds moet worden gespijsd : door een bijdrage van de hele bevolking, van bedrijfssectoren ... ? Dergelijk milieuschadefonds mag niet worden gelijkgesteld met een noodfonds. Zoals eerder besproken in de commissie, wordt immers een termijn van 40 jaar noodzakelijk geacht voor het herstel van de historische schade. Een fonds om in bepaalde gevallen bij hoogdringendheid op te treden vertrekt duidelijk van een ander uitgangspunt. Ook dit aspect wordt in de studie betrokken. Uit het reeds verrichte studiewerk blijkt alleszins dat er heel wat problemen rijzen bij de concrete uitwerking van de idee betreffende een milieuschadefonds.

De heer Bruno Tobback bevestigt dat de piste van een noodfonds los moet worden gezien van een milieuschadefonds. In het kader van een noodfonds zou de overheid enkel op korte termijn aan prefinitie financiering kunnen doen. Het lid vraagt de diverse scenario's voor de oprichting van een milieuschadefonds aan de commissie voor te leggen.

De heer Johan Malcorps sluit zich hierbij aan en pleit voor een decretaal initiatief nog voor het einde van deze legislatuur. Het lid zegt echter weinig geloof te hechten aan de wil van de minister om in de komende maanden nog vele decretale initiatieven te ontplooiën. Het Vlaams Economisch Verbond geeft de minister alvast goede punten wanneer hij een rustperiode in de milieuwetgeving aankondigt. De vraag is dan ook of de politieke wil bestaat om nog tijdens deze legislatuur een regeling voor het fonds uit te werken.

De heer Dirk Van Mechelen stelt vast dat er bij bedrijven die aan grondsanering doen heel wat grond van tankstations en brandstoffenhandelaars wordt aangevoerd. Betekent dit dat de petroleumsector anticipeert op de oprichting van een milieuschadefonds ?

De heer Eddy Van Dyck antwoordt dat aan de tankstations nieuwe verplichtingen worden opgelegd in het kader van Vlarex. Bij het vervangen van de brandstoftanks wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om de grond naar saneringsbedrijven af te voeren. In die zin wordt door de petroleumsector geanticipeerd op de verplichtingen in het bodemsaneringsdecreet. Verder werkt de sector aan een eigen fonds voor de sanering van

tankstations, zoals er in Nederland reeds een fonds bestaat. Er is nu opnieuw een vertraging in de saneringen omdat kleinere tankstations wachten op de oprichting van dit fonds in de hoop subsidies te krijgen. Een en ander levert niettemin het bewijs dat bepaalde sectoren de saneringsplicht zelf kunnen dragen. Voor andere sectoren is er meer behoefte aan alternatieve financiering of een milieuschadefonds.

Verslag van het Rekenhof – Saneringsritme

Voorzitter Dirk Van Mechelen verwijst naar het verslag van het Rekenhof over het onderzoek naar de administratieve, budgettaire en financieringsproblemen rond het bodemsaneringsdecreet (Stuk 28 (1997-1998) – Nr.1). Tijdens vorige besprekingen in de commissie werd uitgegaan van een noodzakelijke inspanning van 280 miljard frank. Gespreid over 40 jaar zou dit een investering van 7 miljard frank per jaar betekenen, waarvan een derde voor rekening van het Vlaamse gewest en twee derden voor rekening van de saneringsplichtigen. In de begroting van het Mina-fonds wordt dit jaar 1.445 miljoen frank voor bodemsanering uitgetrokken. Dit is bijna 900 miljoen frank minder dan de bijdrage die van de overheid wordt verwacht. Vanwaar kunnen de bijkomende middelen komen ? Heeft men zicht op de inspanningen die door de privé-sector worden gedaan ? Anderzijds wordt vastgesteld dat de beschikbare middelen voor ambtshalve sanering niet worden uitgeput. Vandaar de suggestie van het Rekenhof om op het Fonds voor Ambtshalve Verwijdering (FAVO) met jaar-dotaties en een meerjarenprogramma werken.

De minister deelt mee dat, in overleg met de OVAM, een uitvoerig antwoord op het verslag van het Rekenhof werd opgesteld. De antwoordnota, die aan de commissieleden werd bezorgd, gaat in op de vier delen van het verslag van het Rekenhof : het administratief-budgettair luik, de financieringsproblematiek, de evaluatie van de concrete invulling en uitvoering van de opdrachten inzake ambtshalve sanering door de OVAM en tot slot de conclusies en aanbevelingen. Wat deze conclusies betreft, kan de minister zich bij het standpunt van het Rekenhof aansluiten voor de volgende punten :

1. tegenover de beperkte middelen moet op basis van onderbouwde prioriteiten een optimale allocatie van de middelen gebeuren ;
2. het bodemsaneringsdecreet moet naar normen en begrippen toe nog verder worden uitgekristalliseerd ;

3. gelet op de beperktheid van de middelen moeten keuzes worden gemaakt. Er moet tevens worden bepaald hoeveel middelen uit de algemene begroting worden gereserveerd voor het milieubeleid en hoeveel het aandeel van de heffingen bedraagt. Een alternatieve financiering moet worden onderzocht ;

4. binnen de OVAM moet een meer geformaliseerde interne controle worden georganiseerd.

De minister laat opmerken dat het verslag van het Rekenhof naast een aantal aspecten van het bodemsaneringsdecreet van 22 februari 1995, ook aspecten van het afvalstoffendecreet van 2 juli 1981 bevat, zoals de verwijdering van afvalstoffen en de activiteiten ter begeleiding van het terugsturen van buitenlands afval in toepassing van de Europese verordening 93/259. In feite heeft het verslag eerder betrekking op de projecten die werden gefinancierd lastens artikel 3.16 van het Mina-fonds.

Wat het administratief-budgettair luik betreft, geeft de minister toe dat er zich in het verleden problemen voordeden bij de samenwerking tussen de OVAM en het Mina-fonds in verband met de samenstelling van de dossiers voor de vastlegging van de functionele dotaties. Deze wrijvingen tussen het Mina-fonds en de OVAM zijn thans grotendeels van de baan. Het Mina-fonds stelt zich niet op als een controle-instantie, maar houdt er enkel aan dat het vastleggingsdossier volledig en correct is samengesteld. De uitbetaling van de financieringsmiddelen aan de OVAM gebeurt nu vlot in functie van de thesaurietoestand van de OVAM. Om deze reden moeten de functionele dotaties dus niet worden vervangen door globale jaardotaties, zoals het Rekenhof voorstelt.

Het is juist dat bij een systeem van jaardotaties de overschotten op de kredieten voor bodemsanering zouden kunnen worden opgespaard bij de OVAM. Het is volgens de spreker echter zinloos de bodemsaneringskredieten in het Mina-fonds te houden en daarnaast toe te laten dat de OVAM een aparte reserve zou aanleggen voor bodemsanering. Dergelijke werkwijze zou de bodemsanering bevoordelen ten nadele van het algemene evenwicht van het Mina-fonds. Het werken met diverse fondsen waarop reserves worden bijeengespaard enerzijds en een groter beroep doen op de algemene middelen anderzijds, stuit ook op verzet tijdens de begrotingsbesprekingen.

Vermits het bestaande systeem van functionele dotaties geen zware overdreven procedures inhoudt, de OVAM niet hindert in het nakomen

van haar contractuele verplichtingen en het meest logische is in het kader van het algemene evenwicht van het Mina-fonds, besluit de minister dat er geen reden is om ervan af te stappen. Overigens worden de overschotten van het FAVO nu ook voor andere projecten aangewend.

De financiering van de bodemsanering via een apart fonds, met eigen inkomsten, zou een meer structurele oplossing kunnen bieden. Een dergelijk milieuschadefonds zou los van het Mina-fonds kunnen worden opgericht. In deze overgangsfase wordt echter gefinancierd vanuit het Mina-fonds en moet het algemene evenwicht van dit fonds worden bewaard.

De heer Leonard Quintelier informeert naar de voornaamste oorzaken van het niet uitputten van de beschikbare middelen voor bodemsanering. Hoe kunnen deze oorzaken worden weggenomen ?

De heer Eddy Van Dyck, hoofd van de dienst sanering van de OVAM, schetst de problematiek van het saneringsritme. Er moet volgens de spreker een onderscheid worden gemaakt tussen de periode voor en na het bodemsaneringsdecreet. Dit decreet van februari 1995 werd pas echt operationeel door de publikatie van het Vlarebo in oktober 1996. Vóór de inwerkingtreding van het decreet was de vertraging hoofdzakelijk te wijten aan juridische problemen. Er was ook minder belangstelling en er waren minder middelen en personeel voor bodemsanering. Sinds de inwerkingtreding van het bodemsaneringsdecreet gaat veel tijd en energie van de OVAM naar de saneringsplicht, een centrale notie in het decreet. De resultaten worden zichtbaar : zo blijkt uit het jaarlijks verslag betreffende de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet dat in 1997 3.400 oriënterende bodemonderzoeken en 250 beschrijvende onderzoeken conform werden verklaard. Er werden ongeveer 70 bodemsaneringsprojecten bij de OVAM ingediend, waarvan er 47 werden goedgekeurd.

In 1998 werden volgens de spreker tot op heden ongeveer evenveel oriënterende onderzoeken uitgevoerd. Het aantal beschrijvende onderzoeken steeg echter reeds tot 700. Ook het aantal goedgekeurde projecten zal wellicht verdubbelen. In 1997 werden voor meer dan 4,6 miljard frank vrijwillige saneringsprojecten goedgekeurd. Door de stijging van het aantal goedgekeurde projecten is er in de volgende jaren ook een toename van de saneringswerken te verwachten.

Hoewel de uitgaven voor ambtshalve sanering zijn gestegen – voor 1998 ging het om 1,3 miljard

frank – blijven ze beneden het vooropgestelde ritme. Naast het feit dat veel energie gaat naar het aanmanen van de saneringsplichtigen, kan dit volgens de heer Van Dyck ook worden verklaard door de relatief zware procedure die moet worden doorlopen, van oriënterend onderzoek naar de uitvoering van een project of ambtshalve sanering. Door de toename van de beschrijvende onderzoeken, zal de OVAM ook meer plichtigen die hun project niet uitvoeren, gaan aanmanen. Binnen enkele jaren zal dit leiden tot een stijging van de ambtshalve dossiers en zullen ook op het terrein meer ambtshalve werken worden uitgevoerd. Volgens de spreker zullen binnen enkele jaren de beschikbare kredieten dan ook worden uitgeput en zal de nood aan alternatieve financiering zich nog scherper stellen. De OVAM beschouwt het echter, conform het decreet, als een eerste opdracht om zoveel mogelijk plichtigen aan te manen om tot vrijwillige sanering over te gaan. Indien dit niet zou gebeuren, zouden de kosten voor ambtshalve sanering nog veel sneller stijgen.

Verder vermeldt de heer Van Dyck dat het nieuwe personeel dat door de OVAM wordt aangeworven nog gedurende een bepaalde periode moet worden opgeleid en derhalve volgende jaar nog niet optimaal zal renderen. Een andere mogelijke vertragende factor voor volgend jaar is de werkdruk die zal ontstaan door het feit dat alle klasse-1-bedrijven in 1999 een beschrijvend bodemonderzoek moeten voorleggen.

De heer Bruno Tobback leidt uit deze antwoorden af dat binnen twee tot drie jaar het milieuschadefonds en de alternatieve financiering operationeel zouden moeten zijn. Er moet dus snel een regeling worden uitgewerkt.

De heer Johan Malcorps meent dat er in veel lopende dossiers nu reeds kan worden gesteld dat de overheid naar alle waarschijnlijkheid ambtshalve zal moeten optreden. In die zin valt het te betreuren dat nu de beschikbare kredieten niet worden uitgeput.

Projecten van het Ministerie van Landsverdediging

De heer Dirk Van Mechelen vraagt of er bij de projecten die in 1998 zijn goedgekeurd projecten van het Ministerie van Landsverdediging zijn.

De heer Eddy Van Dyck antwoordt dat er bij de goedgekeurde projecten nog geen saneringsprojecten van het Ministerie van Landsverdediging zijn. De meeste dossiers van dit ministerie bevinden zich nog in de fase van de oriënterende bodemon-

derzoeken. Tot hiertoe worden de verplichtingen dus nagekomen voor de militaire terreinen die voor reconversie of verkoop in aanmerking komen, behoudens enkele dossiers waarin onteigeningen gebeuren. In hoeverre ook tot beschrijvende onderzoeken en saneringsprojecten zal worden overgegaan, zal in de loop van de volgende jaren moeten blijken.

Openbare Werken

De heer Dirk Van Mechelen verwijst naar de opmerking in het verslag van het Rekenhof over het bodemsaneringsdecreet dat de overheid zelf een rol speelt als vervuiler en dat het principe “de vervuiler betaalt” op een correcte wijze moet worden verrekend. Bij de eerste aanpassing van de begroting 1996 werd bepaald dat een gedeelte van de schuld (ongeveer 400 miljoen frank) die het departement Openbare Werken bij de OVAM had ontstaan voor achterstallige interesten en boetes op milieuheffingen in verband met slibstorten, door het Mina-fonds zelf moesten worden betaald.

Daarbij komt de grote impact van geplande infrastructuurwerken, zoals de aanleg van de HST-lijn en de rechtekking van de Leie, op de budgetten voor bodemsanering. Het lid pleit ervoor dat bij openbare werken een budget wordt uitgetrokken voor de bodemsanering die noodzakelijk is voor de uitvoering van die werken. Het gaat niet op dat saneringsprojecten die voortvloeien uit openbare werken het gros van de middelen voor bodemsanering opslorpen en dat daardoor andere prioriteiten, zoals de volksgezondheid, moeten wijken.

Sanering van de Dijlestorten

De heer Johan Malcorps verwijst naar de sanering van de Dijlestorten en de problemen inzake de afvoer van afgegraven grond naar andere stortplaatsen. Het lid pleit voor een Uitvoeringsplan industrieel afval, waarbij de Ladder van Lansink (preventie, hergebruik, recyclage, verbranding, storten) als uitgangspunt wordt genomen, zoals nu het geval is voor huishoudelijke afvalstoffen. Er zou ook bijkomend onderzoek moeten komen naar de gezondheidsrisico's verbonden aan het wonen in de buurt van een klasse-1-stort, in het verlengde van de recent gepubliceerde Euro-Hascom-studie.

De minister antwoordt dat bij de sanering van de Dijlestorten veel organisch materiaal werd aangetroffen, waarvoor in het Vlaamse Gewest een stortverbod geldt. De OVAM onderzoekt nu of dit organisch materiaal voorafgaandelijk kan worden verwijderd in Nederland door een procédé van uit-

gloeïing. De kostprijs wordt voorlopig geraamd op ongeveer 400 miljoen frank. Het alternatief is een beperkte afwijking toestaan aan de Vlaamse klasse-1-storten. De middelen blijven dan gevrijwaard voor andere bodemsaneringsprojecten. De minister zal aan de Vlaamse minister bevoegd voor het gezondheidsbeleid vragen of ook de gezondheidsrisico's van stortplaatsen in het blootstellingsonderzoek zijn opgenomen.

De heer Felix Kucnerowicz, hoofd van de afdeling subsidiëring en ambtshalve sanering van de OVAM, bevestigt dat er twee alternatieven zijn. Het originele dossier voor de sanering van de Dijlestorten werd geraamd op 600 miljoen frank. Een kostprijsbepalende factor was de noodzakelijke immobilisatie van de aanwezige zware metalen. Na de aanbesteding van dit dossier is in Vlaamse regio's echter een nieuwe norm voor organisch materiaal opgenomen, een materiaal dat zeer verspreid over de Dijlestorten aanwezig is. Uit analyses blijkt dat het vooral om polymeerachtige uitgedroogde verfresidu's gaat. Er wordt nog bijkomend onderzoek naar de aard van het organisch materiaal verricht. Men kan zich inderdaad de vraag stellen of uitgloeïing, gezien de hoge kostprijs, de beste oplossing is indien het technisch gezien mogelijk blijkt het materiaal op een veilige manier te storten.

2. WATERBELEID

2.1 Inleidende uiteenzetting door de minister

Het is noodzakelijk het integraal waterbeheer verder gestalte te geven. Dit was volgens de minister ook de conclusie van de besprekingen in het parlement naar aanleiding van de overstromingen van 14 en 15 september 1998. Een aantal reeds aangekondigde maatregelen zullen, vanuit een integrale visie, verder worden uitgewerkt. Vertrekkend van het voorontwerp decreet milieubeleid van de commissie Bocken werd reeds een voorontwerp van decreet integraal waterbeheer neergelegd, dat prioritair zal worden behandeld.

Watervoorziening vormt een belangrijke schakel in het tot stand brengen van een integraal waterbeleid. Zoals reeds aangekondigd in de beleidsbrief van 1998 heeft het studiesyndicaat Water de mogelijkheden voor de realisatie van één waterfactuur en het samengaan van watervoorziening en waterzuivering onderzocht. In haar verslag koos het studiesyndicaat unaniem voor één globale waterfactuur. Om de toenadering tussen de watervoorziening en de waterzuivering te bewerkstelligen,

werd voorgesteld een beheersovereenkomst af te sluiten tussen de waterbedrijven en het Vlaamse gewest. Daarin kunnen bepalingen worden opgenomen over de kostenstructuur, de medewerking inzake afvalwaterheffing, de eenvormige factuur en de jaarlijkse facturatie, de bevordering van rationeel drinkwatergebruik en dergelijke. Daarnaast wordt de oprichting voorgesteld van een Vlaams Coördinatiecomité Watervoorziening, dat de Vlaamse regering adviseert over de inhoud en de opvolging van de beheersovereenkomsten en over andere beleidsaspecten van de watervoorziening.

De beheersovereenkomsten en het coördinatiecomité krijgen als belangrijke instrumenten een plaats in het ontwerp van decreet integraal waterbeheer. Ze vormen momenteel het agendapunt van intensief overleg binnen de regering en met andere instanties. De vereniging van Vlaamse provincies verdedigt een grotere betrokkenheid van het provinciaal niveau, dat onvoldoende aan bod zou komen in de voorliggende teksten.

In 1999 zal het vernieuwd rioleringsbeleid, enkele jaren geleden gestart onder de noemer Rio-project, onverminderd worden voortgezet. De stimulansen om te komen tot een gezonde waterhuishouding zullen onder meer worden versterkt door het budget voor de aanleg van gescheiden stelsels te verhogen, de herwaardering van het grachtenstelsel financieel te ondersteunen en door regenputten en regenretentie- of infiltratievoorzieningen te subsidiëren. In artikel 3 van het programmadecreet wordt de mogelijkheid opgenomen om de gewestbijdrage voor rioleringsprojecten te verhogen van 50 tot 75 percent. Projecten die niet voorzien in de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel zullen niet meer in aanmerking komen voor subsidiëring, tenzij in die gevallen waar de aanleg van een gescheiden stelsel technisch en financieel onmogelijk is. In deze laatste gevallen zou het subsidiëringpercentage beperkt blijven tot maximaal 50 percent.

De minister sluit niet uit dat op termijn het subsidiëringpercentage van naakte rioleringsstelsels nog verder wordt verhoogd. Een volledige betoelaging kan op termijn worden overwogen.

2.2 Bespreking

Integraal waterbeleid

De heer Leonard Quintelier beoordeelt de neerlegging van het voorontwerp van decreet integraal waterbeleid positief. In de voorliggende teksten gaat de centralisatie volgens het lid echter te ver.

Gemeenten en provincies moeten op hun niveau en binnen een bepaald kader een beleid inzake het beheer van polders en wateringen kunnen voeren. Coördinatie door het Vlaamse Gewest is nodig, maar dit mag niet tot gevolg hebben dat op centraal niveau over allerlei kleine onderhouds- en beheerswerken wordt beslist.

Stand van zaken Rio-project

Op verzoek van de minister deelt de heer Dirk Waegeman, afdelingshoofd planning van de VMM, mee dat een evaluatie werd gemaakt van het subsidiëringsprogramma 1997. Een 15-tal dossiers zijn momenteel nog in behandeling. Van de 307 dossiers hadden er 66 uitsluitend betrekking op heraanleg en renovatie en 241 op de aanleg van nieuwe rioeringen. Van die 241 projecten voorziet 29 percent in een volledig gescheiden stelsel, 37 percent in een semi-gescheiden stelsel met behoud van bestaande grachten en 17 percent in een semi-gescheiden stelsel met behoud van delen van bestaande grachten en regenwaterleidingen. Blijft 17 percent van de goedgekeurde dossiers die in een gemengd stelsel voorzien. Er werden heel wat meer projecten met een gemengd stelsel ingediend, maar die werden na technisch nazicht door de NV Aquafin en na beoordeling door de ambtelijke commissie, terug aan de gemeenten bezorgd met een voorstel tot wijziging. De 17 percent goedgekeurde dossiers met een gemengd stelsel betreffen doorgaans rioeringen in volle stadscentra en smalle straten, waar opwaarts en afwaarts in de nabije toekomst geen mogelijkheid bestaat om het regenwater af te voeren. Deze projecten werden aanvaard op basis van de bepaling in Vlarem die stelt dat het “technisch mogelijk” moet zijn om het hemelwater en afvalwater gescheiden af te voeren.

Wat nu de stand van zaken met betrekking tot de goedkeuring van de dossiers en de vastlegging van de kredieten in 1998 betreft, kunnen volgende cijfers worden vermeld. Daarbij moet men duidelijk onderscheid maken tussen het subsidiëringsprogramma van een bepaald jaar en de kredieten van datzelfde jaar. Immers doordat het totale subsidiebedrag van het geheel aan goedgekeurde dossiers van een subsidiëringsprogramma van bij het eerste programma (1996) de lastens het Mina-fonds voorziene kredieten ver overschreed, moesten heel wat projecten voor vastlegging worden doorgeschoven tot de kredieten van het eerstvolgende jaar beschikbaar waren.

Op basis van een totaal aan kredieten van 1.850 miljard frank kan, rekening houdend met de dossiers goedgekeurd door de ambtelijke commis-

sie tot en met oktober, volgende situatieschets worden gegeven (cijfers van Aminal). Lastens de kredieten van 1998 en volgende werden :

- in totaal 544 dossiers door de ambtelijke commissie behandeld. Deze vertegenwoordigen een geraamd subsidiebedrag van ongeveer 3.234 miljoen frank ;

- in totaal 418 dossiers werden goedgekeurd door de ambtelijke commissie. Deze vertegenwoordigen een geraamd subsidiebedrag van 2.424 miljoen frank. Ongeveer 250 dossiers betreffen projecten van het subsidiëringsprogramma 1997, ongeveer 170 dossiers betreffen projecten van het subsidiëringsprogramma 1998 ;

- voor 302 dossiers was in oktober 1998 de procedure voor de ondertekening van het ministerieel besluit (vastlegging) ingeleid voor een totaal subsidiebedrag van 1.785 miljoen frank. Het feit dat niet alle beschikbare kredieten werden vastgelegd heeft te maken met de beslissing om enige reserve te houden voor de vastlegging van de subsidie voor het gemeentelijk aandeel in projecten welke in een gecombineerd dossier met de NV Aquafin worden uitgevoerd.

Subsidiepercentage

De heer Leonard Quintelier vraagt verduidelijking aan de minister over de uitspraak dat op de termijn het subsidiëringspercentage voor naakte rioleringen verder kan worden verhoogd. Zullen gemeenten die nu investeringen plannen niet geneigd zijn die uit te stellen ? Het lid meent dat in geval van een verhoging boven de 75 percent nog randvoorwaarden moeten worden gekoppeld aan de gescheiden stelsels, zoals de voorziening van regenputten, de aanleg en instandhouding van open grachten, infiltratiebedden en dergelijke meer.

De minister antwoordt dat hij enkel heeft willen wijzen op de historische ontwikkeling : van betoelaging vanuit het gemeentelijk investeringsfonds naar 50 percent betoelaging vanuit het Mina-fonds naar 75 percent in het voorliggende programmadecreet. Er zijn argumenten om de subsidies nog te verhogen. Kleine en landelijke gemeenten hebben de grootste moeilijkheden om de planning van de VMM en Aquafin te volgen.

De minister stelt verder dat de verhoogde subsidie voor gescheiden stelsels niet tot gevolg mag hebben dat goedgekeurde dossiers worden ingetrokken om later opnieuw te worden ingediend. De beoogde kwalitatieve verbetering mag niet leiden

tot een vermindering van de kwantiteit van de rioleringsprojecten. Daarom zal niet worden teruggekomen op dossiers waarvoor de vastleggingen zijn gebeurd.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht laat opmerken dat bepaalde gemeenten reeds veel investeerden in rioleringen en in gescheiden stelsels, vaak gekoppeld aan wegen- en bestratingswerken. Deze gemeenten stelden een investeringsprogramma op en deden een poging om hun projecten zo goed mogelijk af te stemmen op de planning en de programma's van de NV Aquafin. Nu stellen ze vast dat andere gemeenten, die niet dezelfde inspanningen deden, een hogere subsidie zullen genieten. Worden de gemeenten die reeds inspanningen deden nog beloond ?

Het lid laat verder opmerken dat in de toelichting bij artikel 3 van het programmadecreet staat dat voor projecten met gescheiden rioleringsstelsels het subsidiëringspercentage kan worden opgetrokken tot 75 percent "indien naast het project ook begeleidende maatregelen worden voorzien in verband met regenputten, aanleg en instandhouding van open grachten en dergelijke meer". Hoe zal de minister dit verder uitwerken, in de vorm van een reglement of aanbevelingen ? Een aantal gemeenten overwegen nu reeds de subsidiëring van regenwaterputten en dergelijke.

De heer Dirk Van Mechelen meent dat, gelet op het feit dat de vraag van de gemeenten groter is dan het aanbod, een verdere verhoging van de subsidies voor gescheiden stelsels tot gevolg zou kunnen hebben dat er geen middelen overblijven voor de betoelaging van niet-gescheiden stelsels.

Het lid sluit zich aan bij de opmerking van mevrouw De Maght-Aelbrecht over de inspanningen die gemeenten in het verleden deden. De verhoging kan tot situaties leiden waarbij gemeenten en hele regio's die jarenlang niet investeerden in rioleringen, en dus de bewuste beleidskeuze maakten om hun middelen aan andere projecten te besteden, nu plots ruime subsidies krijgen. Dit is een vorm van afwentelen van de verantwoordelijkheid van gemeenten op het gewest. Gemeenten die daadwerkelijk inspanningen deden, dreigen nu uit de boot te vallen. Het lid herinnert aan eerdere voorstellen om in de subsidiëringsvoorwaarden een minimumdrempel inzake de in de voorbije 10 jaar gedane investeringen in te bouwen.

De minister antwoordt dat de subsidiëringsvoorwaarden verder zullen worden verfijnd en in de vorm van een uitvoeringsbesluit gegoten. Er kun-

nen inderdaad voorwaarden worden gesteld inzake de opvang van regenwater en infiltratie. Indien men echter te ver gaat in het opleggen van voorwaarden, zou dit het investeringsritme kunnen vertragen en dat effect moet worden vermeden. De minister verklaart bereid te zijn om de subsidiëringsvoorwaarden te bespreken in een werkgroep met vertegenwoordigers van de diverse fracties en van de afdeling Water, de VMM en de NV Aquafin. Momenteel wordt door de administratie ten behoeve van de gemeenten een Code van goede praktijk opgesteld voor de aanleg en het onderhoud van grachtenstelsels, naar analogie met de code voor de aanleg van rioleringen.

De heer Johan Malcorps informeert naar het exacte budget voor het Rio-project in 1999. Zijn er extra middelen om de nieuwe maatregelen uit te voeren ?

De minister antwoordt dat in 1999 opnieuw 1,5 miljard frank wordt uitgetrokken voor het Rio-project. In 1998 was er naar aanleiding van de begrotingscontrole een eenmalige verhoging met 350 miljoen frank. Bij de begrotingscontrole in 1999 zal worden nagegaan of er eventueel extra middelen kunnen worden toegekend.

Opvang van hemelwater en afkoppelingsbeleid

De heer Jef Van Looy laat opmerken dat in de huidige situatie de aanleg van gescheiden rioleringsstelsels nog geen afdoende oplossing biedt voor de afvoer van regenwater, dat nog vaak naar de riole-ring wordt geleid. Een toekomstig project moet hiervoor een oplossing bieden.

De heer Johan Malcorps stelt dat er ook ecologische motieven zijn om een vernieuwd rioleringsbeleid door te voeren, er is bijvoorbeeld de problematiek van de overstorten. De recente watersnood is niet het enige motief om een ander beleid te voeren. Nu wordt een hoger subsidiëringspercentage mogelijk gemaakt voor gescheiden stelsels, die in de toekomst zullen worden gerealiseerd. Wat is echter de huidige situatie in het Vlaamse Gewest ? Welke impact zullen de voorgestelde maatregelen hebben op de waterbeheersing en kunnen hierdoor nieuwe overstromingen worden voorkomen ? Gescheiden rioleringen hebben volgens het lid enkel zin indien een vergaand afkoppelingsbeleid wordt gevoerd. Het voorzien in aparte opvang en infiltratie van hemelwater verdient de eerste aandacht. De afkoppeling van verharde oppervlakten, ook bij particulieren, moet maximaal worden gerealiseerd. In een amendement bij het programmadecreet zal het lid voorstellen de maximale betoela-

ging te verhogen tot 90 percent van de totale kosten als het gaat om gemeentelijke “infiltratieprojecten”. Het oude systeem van gemengde rioleringen, dat vooralsnog goedkoper blijft, moet volgens het lid actief worden ontmoedigd.

In de toelichting bij de begroting staat dat door Aquafin reeds voor 1,2 miljard frank aan afkoppelingsinvesteringen gebeurden. Daartegenover staan volgens de heer Malcorps echter de miljarden franken die reeds elders werden geïnvesteerd in de bovengemeentelijke infrastructuur. Over welk volume water en welk percentage hemelwater gaat het dan ? Is er een planning om de afkoppeling verder door te voeren ? Is de planning van Aquafin met andere woorden aangepast aan het nieuwe concept inzake waterbeheer ? Dit zou volgens het lid als voorwaarde moeten worden gekoppeld aan de verdere financiering van deze NV.

De heer Dirk Waegeman, afdelingshoofd planning van de VMM, zegt dat geen cijfer kan worden gegeven van het globale percentage gescheiden stelsels in Vlaanderen. Naar schatting gaat het echter om minder dan 10 percent. Het gebeurt dat stelsels die in het verleden gescheiden aangelegd zijn, in industrieterreinen bijvoorbeeld, niet meer gescheiden functioneren. De oorspronkelijke toestand kan op sommige plaatsen worden hersteld. In het kader van de uitbouw van de rioleringsdatabank wordt nu met de gemeenten een inventaris opgesteld van de bestaande riolering, de geplande riolering conform het TRP (totaalrioleringsplan) en de straten waarvoor in het TRP geen riolering is opgenomen.

De heer Boudewijn Van De Steene, directeur planning van de NV Aquafin, stelt dat vanaf het programma 1994 in elk bovengemeentelijk project van Aquafin naar een maximale afkoppeling wordt gestreefd. Op deze projecten en de technische plannen wordt overigens controle uitgeoefend door de VMM en de bekkencomité's. De 1.220 miljoen frank afkoppelingsinvesteringen van Aquafin hebben in eerste instantie betrekking op het afkoppelen van grachten en beken die op de riolering werden aangesloten.

Bij de berekening van de TRP's wordt volgens de spreker rekening gehouden met een op termijn te realiseren maximale afkoppeling. Daarbij moet men omzichtig te werk gaan om te verhinderen dat het water op straat terecht komt. De geïnstalleerde zuiveringscapaciteit is in vele gevallen nog de helft groter dan de vuilvracht, omdat te ruime schattingen over bebouwing werden gehanteerd. De reser-

vercapaciteit kan echter vaak worden benut om de strengere Vlare-normen te halen.

De heer Dirk Waegeman vindt dat men het probleem van de overcapaciteit niet mag veralgemenen. Vele installaties zijn periodiek of permanent overbelast. Nu wordt nagegaan op welke wijze de industriële vuilvracht, die in vele gevallen aan de basis ligt van de overbelasting, kan worden gesaneerd. Dit kan door afkoppeling van de bedrijven of door het bijsturen op het niveau van de milieuvergunning. In gebieden waar het gaat over louter huishoudelijke vuilvrachten, wordt vastgesteld dat de hydraulische belasting altijd hoger is dan in het project vooropgesteld. De biologische belasting blijkt altijd lager te zijn dan verwacht. De oorzaak ligt in gebreken aan de gemeentelijke rioleringsstelsels, meer bepaald in het aansluiten van beken en grachten op de riolering. In de afkoppeling daarvan wordt dus geïnvesteerd. De spreker voegt eraan toe dat de keuze voor dubbele leidingen (voor de afvoer van afvalwater en regenwater) wordt bepaald door de keuze van het tracé van de collector. Indien het regenwater in een beek kan worden geloosd is het zinloos een dubbele leiding aan te leggen. Wanneer dit om technische of vergunningsredenen onmogelijk is, kunnen dubbele leidingen worden gebruikt. Die worden dan gedimensioneerd op basis van de verwachte afkoppeling door de gemeenten.

Volgens de heer Johan Malcorps is deze discussie belangrijk wegens de financiële impact van de te nemen beslissingen. Enkel de nog geplande rioleringswerken volledig gescheiden uitbouwen, zou 100 tot 200 miljard frank extra uitgaven meebrengen. De vraag is inderdaad of dubbele leidingen steeds noodzakelijk zijn. Er moet worden nagegaan of er goedkopere alternatieven bestaan en wat de impact is op de waterzuivering.

Riodatabank

De heer Dirk Van Mechelen informeert naar de stand van zaken van de Riodatabank. Hoeveel gemeenten zijn er in opgenomen ?

De heer Dirk Waegeman antwoordt dat de VMM voor alle gemeenten over een inventaris van de lozingspunten en vuilvrachten beschikt. Via het GIS-systeem worden deze gegevens nu gekoppeld aan geografische informatie van de gemeenten. Van meer dan 200 gemeenten is reeds een eerste ontwerp van inventaris beschikbaar.

Urgentieprogramma onbevaarbare waterlopen – slibuiming

De heer Johan Malcorps verwijst naar een recente persmededeling van de Vlaamse regering over structurele oplossingen voor de waterellende. De regering deelt mee dat er een bedrag van 950 miljoen frank beschikbaar is voor investeringswerken en slibuiming. In concreto gaat er voor 350 miljoen frank naar slibuimingen en voor 600 miljoen frank naar investeringen. Bij de investeringen zou er 440 miljoen frank gaan naar een nieuw urgentieprogramma ter bestrijding van overstromingen. Concreet gaat het om de aanleg van wachtbekkens, pompinstallaties, het ophogen van wegen en dijken en dergelijke. Het lid stelde eerder een actuele vraag over een conflict tussen de Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) en Aminal aangaande dringende waterbeheersingswerken langs de Nete en de Demer (Handelingen Nr. 7 van 10 oktober 1998). Wordt bij het besteden van de 440 miljoen frank verder de filosofie van het Sigmapijn gevolgd? Betekent dit dat bij de middelen die nu worden besteed nog niet aan integraal waterbeheer wordt gedacht? Het heeft volgens het lid geen zin dijken te verhogen op plaatsen waar de afgelopen weken bleek dat er overstromingsgebieden horen te zijn.

In de persmededeling staat dat 150 miljoen frank wordt uitgetrokken voor het oplossen van de waterbeheersingsproblemen aan het Schijn en bovendien 60 miljoen frank voor slibuiming. Dit laatste is volgens de heer Malcorps een klein bedrag voor de slibwerken die moeten worden uitgevoerd. Wat zijn de concrete projecten op korte en lange termijn?

De heer Dirk Van Mechelen sluit zich bij deze laatste opmerking aan en vraagt waar de 210 miljoen frank (150 plus 60 miljoen frank) in de begroting kan worden teruggevonden. Het lid wijst op de diverse technische oplossingen om aan de problemen van wateroverlast in de toekomst te verhelpen. Zo kan de pompcapaciteit op het einde, namelijk van het stedelijk pompstation aan de voorgrachten, worden verhoogd of ter hoogte van de RWZI Schijnpoort. De werken voor de afleiding van de Boven-Schijn naar het Albertkanaal zouden reeds zijn gerealiseerd. Daarnaast werd ook vastgesteld dat de capaciteit van de koker van het overwelfde Schijn (vak Merksem-Ekeren) onvoldoende is, een probleem waaraan echter niet snel kan worden verholpen. Essentieel is volgens het lid daarom het prioritair verhogen van de buffercapaciteit van de hoofd- en voorgrachten door slibuiming.

Een aanpak op korte termijn, zijnde acht tot tien jaar, dringt zich op. De slibverwerkingscapaciteit blijkt, in tegenstelling tot wat in het verleden steeds werd beweerd, nu aanwezig te zijn bij bedrijven als Silt NV. Het is volgens de heer Van Mechelen belangrijk in de startfase voldoende middelen uit te trekken. Om snel resultaten te bereiken zou de eerstvolgende drie jaren voor 200 miljoen frank in slibuiming moeten worden geïnvesteerd. Nadien kan het investeringsritme dalen door een spreiding over meerdere jaren. Het lid kondigt een amendement aan bij de uitgavenbegroting voor 1999 met het doel afzonderlijke kredieten te reserveren voor dringende slibverwijdering in het Schijn.

De minister antwoordt dat naar aanleiding van de watersnood van september 1998 een geïntegreerd programma voor de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen werd aangekondigd. Voor wat de onbevaarbare waterlopen betreft, werd door de administratie van de minister een urgentieprogramma neergelegd. In deze nota wordt een stand van zaken van de bestrijding van de wateroverlast per stroombekken weergegeven. Voor de bevaarbare waterlopen werd geen nieuw actieprogramma opgesteld. In 1995 werd voor deze waterlopen reeds een urgentieprogramma voor veiligheidsinvesteringen goedgekeurd.

Bepaalde elementen in deze programma's kunnen op het eerste zicht tegenstrijdig lijken. Men moet volgens de minister echter rekening houden met de vaststelling dat de wateroverlast in het verleden vaak een oorsprong vond in de waterstand van de bevaarbare waterlopen, zoals de Schelde en de Maas. De recente watersnood had daarentegen te maken met de overvloedige regenval en de gebrekkige verwerkingscapaciteit van de onbevaarbare waterlopen. De grote waterlopen beschikten in september nog over een bergingscapaciteit die kon worden benut. Dit neemt niet weg dat de veiligheidsinvesteringen voor de bevaarbare waterlopen, zoals de aanleg van grote wachtbekkens en dijkwerken, moeten worden voortgezet. In de toekomst kunnen zich daar opnieuw problemen stellen.

Op de begroting 1998 werd nog 50 miljoen frank extra gevonden voor werken aan onbevaarbare waterlopen. Wat het Schijn betreft, waren er reeds aanpassingswerken uitbesteed en in uitvoering. Die hebben tot doel een betere afvoer van de Boven-Schijn naar het Albertkanaal mogelijk te maken. De oude overwelfing van het Schijn blijkt een te kleine capaciteit te hebben. De aanslibbing zou hier niet het grootste probleem zijn. Ook wat de

afvoer naar de waterzuiveringsinstallatie Schijnpoot betreft, stellen er zich capaciteitsproblemen. Daarom zal een bijkomende leiding en een pompinstallatie naar het Lobroekdok worden aangelegd.

Wat de slibverwerking betreft, werd reeds enkele jaren geleden de opdracht gegeven aan de Vlaamse Milieuholding (VMH) om een proefproject te starten. In dit verband zijn er nu juridische complicaties omdat de lijst van de aangeschreven bedrijven wordt betwist.

De minister stelt dat er verder nog 300 miljoen frank extra wordt uitgetrokken op het begrotingsprogramma 64.6 Integraal Waterbeheer voor allereerste uitgaven voor het verhogen van de veiligheid met betrekking tot zowel bevaarbare als onbevaarbare waterlopen, waarvan 200 miljoen frank voor de onbevaarbare waterlopen.

De heer Paul Thomas, hoofd van de afdeling Water van Aminal, bevestigt dat de VMH de opdracht kreeg een proefproject inzake slibverwerking te starten. Dit proefproject is aanbesteed maar loopt nog niet. Het is wachten op de resultaten van dit project vooraleer een definitief slibverwerkingsdossier kan worden opgesteld en uitbesteed. Niettemin werd voor 1999 in het begrotingsprogramma 61.5 Waterbeheer reeds 60 miljoen frank uitgetrokken voor slibverwerking (basisallocatie 12.10). Daarnaast is er op hetzelfde begrotingsprogramma in 150 miljoen frank voorzien voor de genoemde aanpassingswerken aan het Schijn (basisallocatie 73.20).

De heer Dirk Van Mechelen wijst op het gevaar van betwisting van de toewijzing indien de VMH, die nu verantwoordelijk is voor het proefproject, ook het definitieve dossier zou aanbesteden. Het gaat om een omvangrijke opdracht, waarvoor in het volgende decennium ongeveer 1 miljard frank zou worden uitgetrokken. Omdat de VMH ook participeert in milieubedrijven die actief zijn in slibuiming, zou de onpartijdigheid van de aanbesteder kunnen worden betwist. Dit zou weer tot vertraging van bijzonder dringende werken kunnen leiden. Cruciaal is immers dat men in 1999 reeds tot slibuiming in de hoofd- en voorgegrachten van het Schijn zou overgaan. Dit zou bij voorkeur vóór de grote zomeronweders moeten gebeuren.

De heer Jos Stassen informeert naar de juridische moeilijkheden bij de toewijzing van het proefproject. Leggen die een hypotheek op de aanbesteding van het definitieve dossier ?

De minister verklaart dat voor het proefproject een oproep tot kandidaten is gebeurd. Eén van de kandidaten meent dat hij ten onrechte niet werd geselecteerd. Er zijn volgens de minister voldoende elementen om aan te nemen dat de procedure tot hiertoe correct is verlopen. Hoe de aanbesteding van het definitieve dossier ook verloopt, de beslissing van gunning mag geen arbitrair karakter hebben. De minister neemt dan ook akte van de gemaakte opmerkingen.

De heer Paul Thomas stelt dat het proefproject en de definitieve opdracht los van elkaar staan. Op basis van het proefproject zal een geschikte methode voor slibverwerking worden gekozen. Daarna zal een definitieve aanbesteding, conform de wetgeving op de overheidsopdrachten, gebeuren. Hiervoor wordt in 1999 dus reeds 60 miljoen frank begroot.

Grootschalige versus kleinschalige waterzuivering

Voorzitter Dirk Van Mechelen verwijst naar de discussies die in de commissie werden gevoerd over de grootschalige versus kleinschalige waterzuivering en de scenario-keuze in het studiegebied Merchtem (Stuk 825 (1997-1998) – Nr.1 en Stuk 1012 (1997-1998) – Nr. 1).

Op vraag van de minister geeft de heer Dirk Waegeman, afdelingshoofd planning van de VMM, toelichting bij een rapport waarin het rioleringsbeleid in enkele zuiveringsgebieden in Duitsland wordt geëvalueerd. De situatie in Merchtem kan volgens de spreker niet worden vergeleken met de waterzuiverings- en rioleringsituatie in Konz en Sankt-Wendel. De stad Konz bestaat uit meerdere dorpen en telt in totaal ongeveer 31.000 inwoners. Het landschap is er sterk versneden en de dorpen vormen compacte kernen die op grote afstanden van elkaar gelegen zijn. Er is geen lintbebouwing. De rioleringsgraad bedraagt momenteel 90 à 95 procent. Doordat er geen lintbebouwing aanwezig is, zijn er ook geen lozingen tussen de compacte dorpskernen gesitueerd. Op basis van een scenario-analyse werd beslist om de sanering van het afvalwater gedecentraliseerd aan te pakken door de bouw van zes aparte zuiveringsinstallaties. De situatie in Konz is vergelijkbaar met die in Sankt-Wendel, een dorp dat 28.000 inwoners telt en waar eveneens voor een meer gedecentraliseerde aanpak werd gekozen.

In Merchtem gaat het over ongeveer 32.000 inwoners. Een belangrijk verschil is volgens de heer Waegeman dat er in de huidige situatie in het zuiveringsgebied Merchtem 110 lozingspunten zijn.

Dit zijn eindpunten van een onvolledig en ongeordend rioleringsstelsel. In het scenario dat gunstig werd geadviseerd door de VMM, wordt in een eerste fase het afvalwater van 77 lozingspunten ingezameld en afgeleid naar een waterzuiveringsinstallatie. De aansluiting van de andere lozingspunten in een latere fase is afhankelijk van de verdere uitbouw door de gemeenten van het rioleringsstelsel, zoals voorzien in het TRP. Er wonen vandaag nog 3.500 inwoners in straten waar geen riolering aanwezig is. Van sommige delen van dorpen en gehuchten vloeit de lintbebouwing bijna in elkaar over. De situatie is dus totaal anders dan in Konz en Sankt-Wendel waar er compacte woonkernen zijn, een hoge rioleringsgraad en op sommige plaatsen een gescheiden stelsel. De aanpak van de sanering is om die reden totaal verschillend.

Volgens de heer Johan Malcorps, die een studiebezoek bracht aan de genoemde zuiveringsgebieden in Duitsland, is de situatie er wel vergelijkbaar met de regio Merchtem. Aanvankelijk werd in Sankt-Wendel overigens ook een grootschalige aanpak overwogen. Er is in Duitsland ook lintbebouwing, zij het in mindere mate dan in Vlaanderen. Lintbebouwing is op zich ook geen argument om niet aan kleinschalige waterzuivering te doen. Op termijn wordt de grootschalige benadering, gecombineerd met gescheiden stelsels, volgens het lid onbetaalbaar. Er moet dus wel naar alternatieven worden gezocht. Ook de gemeenten moeten worden betrokken bij de waterzuivering. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van het aanmoedigen van particuliere waterzuivering en kleinschalige installaties.

Volgens de heer Boudewijn Van De Steene, directeur planning van de NV Aquafin, is de eigenlijke doelstelling het rivierwater zuiveren aan de beste kostprijs. Voor de regio Merchtem werden diverse scenario's, waaronder gedecentraliseerde scenario's met 5 of 6 zuiveringsstations, onderzocht. De kostprijs en exploitatiekosten over een periode van 33 jaar werden vergeleken. Vertrekkende van de situatie van 110 lozingspunten is het weerhouden scenario de meest goedkope oplossing om de normen te halen. Voor geïsoleerde kernen met een beperkte vuilvracht wordt ook in het Vlaamse gewest gekozen voor meer kleinschalige oplossingen, indien ze in die gevallen de goedkoopste zijn. Zo werden er rietvelden aangelegd te Zevergem-Blijpoel en Mol-Postel.

Op vraag van minister Kelchtermans bevestigt de heer Dirk Waegeman dat na de bijkomende evaluaties een centrale waterzuivering voor Merchtem de beste oplossing blijft. De voorzitter verklaart dat hij hiermee de discussie in de commissie inzake

waterzuivering te Merchtem als gesloten beschouwt.

3. LUCHT

Uit de beleidsbrief van de minister blijkt volgens de heer Johan Malcorps dat vele maatregelen inzake luchtvervuiling zich nog in de studie- en overlegfase bevinden. Enkele problemen vragen echter om een dringende aanpak, in het bijzonder het broeikaseffect en de CO₂-uitstoot. Wil men de doelstellingen opgelegd in het protocol van Kyoto halen, dan zou België in 2010 een vermindering van 7,5 percent van de CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990 moeten halen. Zelf deze minimale doelstelling zal men volgens de spreker niet halen. De Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling heeft voor 1996 een stijging van 16,5 percent vastgesteld.

De heer Malcorps verwijst in dit verband nog naar de Beleidsbrief Energie van Vlaams minister Eric Van Rompuy, waarin in hoofdstuk 6.4 staat dat de Vlaamse overheid de mechanismen van Joint Implementation/Clean Development wil aanmoedigen (Stuk 1186 (1998-1999) – Nr. 1). De Europese Commissie staat volgens de spreker nochtans zeer kritisch tegenover de idee van verhandelbare emissierechten. Is hierover overleg gepleegd binnen de regering? Is er al een concreet plan of blijft het bij een vage piste?

De minister antwoordt dat hij uiteraard kennis heeft genomen van de beleidsbrief van de Vlaamse minister bevoegd voor economie. De idee van verhandelbare emissierechten is eerder een vage beleidsintentie. Het principe is volgens de minister vanuit leefmilieustandpunt voor discussie vatbaar. Indien deze idee binnen de Vlaamse regering meer concreet wordt uitgewerkt, zal hij als minister bevoegd voor leefmilieu eerder een kritische houding aannemen.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht pleit voor verhandelbare emissierechten binnen het Vlaamse gewest. In een internationale context zou het instrument kunnen worden aangewend om bedrijven te delokaliseren.

4. NATUUR, BOS EN GROEN

Uitvoering natuurdecreet

De heer Johan Malcorps informeert naar de verdere uitvoering van het decreet betreffende het

natuurbehoud en het natuurlijk milieu. Een eerste reeks besluiten werd gepubliceerd in september 1998, maar nu loopt de verdere uitvoering blijkbaar vertraging op. Op welke termijn wordt de afronding van het VLARENA (Vlaams reglement op het natuurbehoud) verwacht ? Waaraan wordt in 1999 de 227 miljoen frank voor de uitvoering van het decreet besteed ? Wat is de stand van zaken betreffende het natuurrapport en het natuurbeleidsplan en hoe verloopt de integratie tussen de milieu- en natuurbeleidsplanning ?

Uit het milieujaarprogramma blijkt dat inzake de verwerving van natuur-en bosgebieden met de huidige financiële middelen een aankoopritme van 1600 ha per jaar haalbaar wordt geacht. Bestaat de mogelijkheid dat extra financiële middelen worden ingezet ?

De minister verwijst in zijn antwoord naar het overzicht van de uitvoeringsbesluiten dat in de beleidsbrief is opgenomen. In het eerste uitvoeringsbesluit, dat op 10 september 1998 in het Belgisch Staatsblad is verschenen, krijgen vier belangrijke aspecten hun uitwerking : de afbakeningsprocedure van VEN en IVON, de invoering van het voorkeepsrecht door de VLM, de procedure voor natuurinrichting, het instellen van de natuurvergunning en de invulling van een reeks horizontale maatregelen. Een tweede trein uitvoeringsbesluiten zal voor einde 1998 aan de Vlaamse regering worden voorgelegd. Het gaat dan over de erkenning van de Regionale Landschappen, de aankoopsubsidie en de erkenning van natuurreservaten en de vastlegging van de criteria voor het natuurrapport en natuurbeleidsplan.

Wat de andere vragen over de uitvoering van het natuurdecreet betreft, wordt verwezen naar de fiche van actie 120 in het milieujaarprogramma 1999, waarin de voornaamste mijlpalen worden weergegeven en de voortgang wordt geschetst. De tabel op het einde van elke thema geeft per actie een opsplitsing van het aandeel van de middelen dat naar personeel, studies, werking, investeringen en subsidies gaat.

De opstelling van het natuurrapport is toevertrouwd aan het Instituut voor het Natuurbehoud. Er zijn op de begroting aanvullende kredieten uitgetrokken, die worden vooral benut om externe deskundigen en academici te betrekken bij de opstelling van het plan. Het natuurrapport 1998 zou weldra worden afgerond.

Regionale Landschappen

De heer Leonard Quintelier meldt dat de Regionale Landschappen, die uitstekend werk verrichten, opnieuw met financiële moeilijkheden kampen en wel in die mate dat de betaling van het personeel in het gedrang komt. Hoeveel staat het met de uitvoeringsbesluiten ? Kan de minister beloven dat de huidige personeelsformaties behouden blijven ?

Het besluit inzake de erkenning van Regionale Landschappen is volgens de minister reeds vergevorderd. Er zijn afspraken gemaakt waarbij de huidige toestand en de eigenheid van de diverse initiatieven in zekere mate wordt gerespecteerd. Met het besluit wordt ook in een structurele financiering voorzien. De minister verbindt zich ertoe overgangsmaatregelen te nemen indien er voor het einde van het jaar geen definitieve regeling geldt.

Ecologische Impulsgebieden

De heer Jacky Maes wijst op de problematiek van de Ecologische Impulsgebieden. De Inspectie van Financiën heeft een negatief advies gegeven inzake de verlenging van deze projecten. Nochtans werd veel en goed werk verricht. Het laten verloren gaan van dit werk zou een slechte zaak zijn voor het imago van natuurbeleid.

De minister antwoordt dat er een besluit klaar ligt voor goedkeuring door de Vlaamse regering en dat dit voor het einde van 1998 moet gebeuren. Er wordt nu getracht de Inspectie van Financiën met de nodige argumenten te overtuigen. Indien het advies ongunstig blijft, kan enkel een gunstig advies van de minister van begroting en een beslissing van Vlaamse regering uitkomst bieden. De minister zal indien nodig pleiten voor overgangsmaatregelen voor de Ecologische Impulsgebieden.

De heer Jacky Maes stelt dat het niet alleen over de tewerkstelling van 13 personeelsleden gaat, maar ook over de continuïteit en duurzaamheid van het werk dat op het terrein werd verricht. Het lid kondigt aan dat hij terzake een motie van aanbeveling bij de beleidsbrief van de minister zal indienen.

Bossen

De heer Leonard Quintelier kondigt aan dat een amendement zal worden ingediend bij hoofdstuk XI Successierechten van het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1999.

In de resolutie betreffende de instelling van een certificaat voor duurzaam bosbeheer, die op 4 maart 1998 door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd, wordt aan de regering gevraagd de nodige initiatieven te nemen teneinde bij overdracht van privé-bossen die beheerd worden volgens de erkende criteria inzake duurzaam bosbeheer een verlagings van successierechten in te voeren.

Indien men streeft naar een duurzaam beheer van de zuivere privé-bossen zijn faciliteiten inzake successierechten volgens het lid noodzakelijk. Hardhouten bossen zijn slechts kaprijp na 80 tot 120 jaren. In die periode is verschillende keren successierechten betaald. Daarom wordt voorgesteld onder strikte voorwaarden vrijstelling van erfenisrechten te verlenen. Voor de voorwaarden wordt verwezen naar het bosdecreet : er moet een goedgekeurd bosbeheerplan zijn. Dat bosbeheersplan moet beantwoorden aan de criteria van duurzaam bosbeheer, die zo snel mogelijk door de regering moeten worden vastgesteld. Het bos moet worden opengesteld voor het publiek en privé-wandelpaden die aansluiten op openbare wegen moeten toegankelijk zijn. Gedurende minstens 30 jaar moeten de criteria inzake duurzaam bosbeheer worden gerespecteerd en moet de openstelling gehandhaafd blijven. Indien deze laatste voorwaarden niet vervuld zijn moet een overeenkomstig deel van de erfenisrechten worden gestort.

Volgens de heer Quintelier geldt in Nederland, dat eveneens bosarm is, ook een vrijstelling van erfenisrechten. Volgens een schatting van het lid komen in het Vlaamse Gewest amper 11.000 ha voor vrijstelling in aanmerking. De grootste privé-eigenaars hebben hun bossen immers in vennootschappen opgenomen.

De minister erkent het probleem van de geringe rentabiliteit van privé-bossen. Er is zelfs sprake van een toenemende minwaarde. Een vrijstelling van successierechten is in dat opzicht niet meer dan een logisch gebaar. Dit zal bij de begrotingsminister moeten worden geargumenteed, aangezien de vrees bestaat de hiermee de poort wordt opengezet voor andere vrijstellingen en verlagingen.

De heer Freddy De Vilder sluit zich hierbij aan en vindt dat een voorstel tot vrijstelling goed moet worden onderbouwd. Ook andere sectoren zijn vragende partij, zoals de landbouw wat bedrijfsovernames betreft, en kunnen criteria van duurzaam beheer inroepen.

Het amendement bij het programmadecreet, ondertekend door de heren Leonard Quintelier,

Dirk Van Mechelen, Bruno Tobback en Georges Beerden (Stuk 1214 (1998-1999) – Nr.6), zal ter stemming worden gelegd in de Commissie voor Financiën en Begroting.

Duinen

De heer Jacky Maes betreurt dat er weinig overleg wordt gepleegd tussen het Vlaamse Gewest en de provincie West-Vlaanderen voor de aankoop van duinen. Op artikel 2.20 van de begroting van het Mina-fonds wordt 120 miljoen frank uitgetrokken voor de aankoop van duingebieden. Zoals overeengekomen zal de provincie West-Vlaanderen ook voor 20 miljoen frank duingebieden aankopen. De provincie voert echter een eigen beleid voor haar aankopen. Omwille van een meer efficiënte besteding van de middelen zou dit volgens het lid beter in overleg met het gewest gebeuren. De afspraak was overigens dat de provincie de kredieten ter beschikking zou stellen van het nieuwe artikel 2.20 van het Mina-fonds.

De minister bevestigt dat het Mina-fonds geen middelen van de provincie West-Vlaanderen heeft ontvangen. Er zal contact worden opgenomen met de provincie om de uitvoering van de protocol-overeenkomst te bespreken.

5. MINA-FONDS

Openbare Werken

De heer Dirk Van Mechelen stelt vast dat – wat de ontvangsten van het Mina-fonds betreft – het aandeel van de heffingen niet verhoogt en dat daarentegen de dotatie uit de algemene middelen stijgt. Dit is conform met de resolutie betreffende de financiering van het milieubeleid die in juni 1997 door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd.

De voorzitter verwijst verder naar het verslag van het Rekenhof over de algemene uitgavenbegroting (Stuk 17 (1998-1999) – Nr. 1). Daarin wordt bij artikel 1.1 van het Mina-fonds de opmerking gemaakt dat Openbare Werken de schuld aan heffingen versneld zou aflossen. Uit de begroting blijkt echter niet hoeveel Openbare Werken nu effectief zal doorstorten aan het Mina-fonds.

De minister erkent dat er nog onduidelijkheid is over de 100 miljoen frank extra die Openbare Werken zal doorstorten. Dit bijkomende bedrag, dat specifiek voor veiligheidsmaatregelen inzake

waterbeheersing is bestemd, werd nog niet geboekt in de ontwerpbegroting van het Vlaams Infrastructuurfonds. Er wordt momenteel nog overleg gepleegd tussen de betrokken kabinetten over de modaliteiten van die doorstorting. De minister zal aan de commissie een nota bezorgen met een antwoord op deze en andere opmerkingen van het Rekenhof (zie bijlage bij dit verslag).

Uitgaven voor het mestactieplan, het milieubeleidsplan en het natuurdecreet

De heer Johan Malcorps herinnert aan de discussie over post 2.19 van de begroting van het Mina-fonds bij de behandeling van de begroting voor 1998. In dit artikel worden ook dit jaar allerhande uitgaven in het kader van zowel het mestdecreet als het MINA-plan en het natuurdecreet samengevoegd. Er werd verleden jaar bij amendement voorgesteld dit artikel op te splitsen zodat men meer duidelijkheid zou krijgen over de financiering van het milieubeleidsplan en milieujaarprogramma, zoals ook door het Rekenhof werd gesuggereerd. Dit amendement werd echter verworpen. Voor 1999 is er opnieuw 1,5 miljard frank opgenomen in dit artikel. Op basis van de cijfers die vorig jaar werden meegedeeld, zou er in 1999 een toename van 200 miljoen frank moeten zijn. Komen deze middelen dan van andere begrotingsposten ?

De minister blijft voorstander van het groeperen van de diverse uitgaven in dit artikel, omdat er een samenhang is tussen de kredieten voor extra milieubeleid in uitvoering van het Mina-plan en de uitgaven voor het natuurdecreet en mestdecreet. De groepering maakt het ook mogelijk de saldi op dit artikel te besteden aan het milieubeleidsplan. Wat de financiering van het milieujaarprogramma betreft, verwijst de minister naar de bespreking van dit programma in een volgende vergadering (cfr. infra).

Hydrografisch net grachtenstelsel

De heer Dirk Van Mechelen verwijst naar artikel 2.23 van de Mina-fondsbegroting, waarop 30 miljoen frank staat geboekt voor allerhande uitgaven in verband met een “database hydrografisch net grachtenstelsel”. Wat wordt eigenlijk bedoeld met grachten ? Zijn dit de onbevaarbare waterlopen van derde categorie of gaat het ook om nog kleinere waterlopen ? Het lijkt aangewezen een duidelijke definitie en een verfijnde classificatie te hantieren om een beter zicht te krijgen op de waterhuishouding.

De heer Jef Van Looy sluit zich bij deze vraag aan en wijst op de problematiek van de niet-geklasseerde waterlopen. Vaak gaat het over grachten voor louter privé-gebruik. In andere gevallen voeren deze grachten water af van relatief grote grondoppervlakten en worden ze mede beheerd door Polders en Wateringen.

De minister antwoordt dat hij deze vraag aan de administratie zal voorleggen en het antwoord aan de commissie zal bezorgen. In het aangekondigde ontwerp van decreet inzake integraal waterbeleid wordt de hydrografische atlas een belangrijk instrument. Een goede classificatie is dan zeker belangrijk.

6. MILIEUVERGUNNINGENBELEID

De heer Johan Malcorps leest in de beleidsbrief van de minister dat het milieuvergunningendecreet van 28 juni 1985 zou worden gewijzigd in die zin dat adviserende overheidsorganen geen beroep meer kunnen aantekenen tegen beslissingen getroffen in eerste aanleg. Volgens het lid beschikken overheidsorganen zoals de VMM en OVAM over gespecialiseerde kennis op hun domein. Indien dergelijke organen in laatste instantie beroep aantekenen, zal er hiervoor een grondige reden zijn. Zonder voor lange procedures te pleiten, vindt het lid de voorgestelde maatregel te vergaand. Wordt hierover overleg gepleegd met de betrokken instellingen ?

De minister antwoordt dat deze aanpassing wordt aanbevolen in de studie die door Anderson Consulting, in opdracht van de Vlaamse regering, werd verricht over de vereenvoudiging van de procedures inzake milieuvergunningen en ruimtelijke ordening. Algemeen is de politieke wil aanwezig om waar mogelijk de procedures te vereenvoudigen. In de procedure voor milieuvergunningen is er een vertegenwoordiging van administraties en overheidsorganen in de provinciale en de gewestelijke milieuvergunningscommissie. Het komt voor dat overheidsorganen beroep aantekenen tegen een beslissing die door de Bestendige Deputatie, na een advies van de provinciale vergunningscommissie, wordt genomen. Dezelfde overheidsorganen kunnen dan vertegenwoordigd zijn in de gewestelijke milieuvergunningscommissie en over hun eigen beroep een advies uitbrengen aan de minister. Hierdoor ontstaat een rechter-en-partij-situatie of soms ook een conflict tussen de standpunten van dezelfde organen in eerste of in tweede aanleg. De minister voegt eraan toe dat volgens sommigen

ook de primauteit van de politieke overheid moet worden hersteld. De politieke overheid moet in bepaalde dossiers een beslissing kunnen nemen zonder in beroep te worden gehinderd door pararegionale instellingen die reeds een advies uitbrachten. De concrete modaliteiten van de maatregel moeten nog worden uitgewerkt. Er is dus nog ruimte om eventueel een beperkte inbreng van de overheidsorganen in de beroepsprocedure mogelijk te maken.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht zegt dat haar fractie voorstander is van zo eenvoudig mogelijke procedures. Het principe dat de minister vertolkt, heeft een grote impact op het terrein en is ook van toepassing buiten het milieuvergunningebeleid, in de ruimtelijke ordening en monumentenzorg bijvoorbeeld. Kan het principe in eenzelfde beweging niet in alle procedures en op alle niveau's worden toegepast? Dit zou ook de duidelijkheid en de doorzichtigheid van de maatregel voor de burger ten goede komen.

De heer Jef Van Looy meldt dat hetzelfde principe ook in het ontwerp van decreet inzake ruimtelijke ordening wordt toegepast.

De heer Dirk Van Mechelen merkt op dat het hier over de louter administratieve vergunningsprocedure gaat. Voor de belanghebbende partijen is nog een beroep bij de Raad van State mogelijk. Het Vlaamse gewest blijkt in internationale vergelijkingen goed te scoren wat de snelheid van de procedures in eerste aanleg betreft. De beroepsprocedures duren daarentegen vaak tergend lang. Op dit vlak moeten onverwijld maatregelen worden genomen. Ook moet worden nagegaan of nog beroep kan worden aangetekend door partijen die tijdens een openbaar onderzoek geen bezwaren hebben geuit.

De heer Johan Malcorps benadrukt dat de administraties en openbare instellingen die knowhow op een bepaald domein hebben vergaard, zoals de VMM en OVAM, hun stem in de procedure moeten kunnen laten horen. Dat daarbij tegenstrijdigheden in de standpunten of in de rol van dezelfde instanties wordt vermeden, is een andere zaak.

7. MILIEUJAARPROGRAMMA

Het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid bepaalt in artikel 2.1.14 dat de Vlaamse regering jaarlijks een milieujaarprogramma vaststelt ter uitvoering van

het milieubeleidsplan. Het ontwerp van milieujaarprogramma wordt samen met het ontwerp van begroting aan het Vlaams Parlement bezorgd.

7.1. Inleidende uiteenzetting

De heer Jean-Pierre Heirman, directeur-generaal van Aminal, geeft toelichting bij het milieujaarprogramma 1999. Deel 1 bevat een korte situering en uitleg over de procedure. Er wordt een verantwoording gegeven bij de inhoud en de opbouw van het milieujaarprogramma. In deel 2 worden de uitgangspunten en het concept van het milieujaarprogramma toegelicht. Het derde deel handelt over de ontwikkelingen op het vlak van beleidsstructuren en proces. Het milieubeleidsplan 1997-2001 en het milieujaarprogramma 1998 werden opgesteld door een planningsteam. Deze samenwerking werd in 1998 geformaliseerd in een gewestelijk milieuoverleg.

Deel 4 bevat de begrotingsgegevens (vroegere beslissingen, uitgaven, kosten en financiering). Het vijfde deel is het meest omvangrijke en bevat voor elk van de dertien milieuthema's een beschrijving van de voortgang en de verdere aanpak per actie of initiatief. Deel 6 gaat in op de integratiekaders en handelt over het doelgroepenbeleid, de gebiedsgerichte benadering, instrumenten, kosten en financiering en samenwerking met andere overheden. De bijlagen van het milieujaarprogramma 1999 bevatten informatie over de stand van uitvoering van de Europese milieuwetgeving, de stand van zaken aangaande de goedkeuring van de internationale overeenkomsten en een overzicht van geplande en lopende onderzoeken en herstelprogramma's.

De echte krachtlijnen van het milieujaarprogramma werden vanzelfsprekend reeds bepaald in het milieubeleidsplan 1997-2001. In deze planperiode ligt sterk de nadruk op een verdere uitbouw van de themagerichte aanpak. Met het aanduiden van een groot aantal bindende acties bij de thema's en de koppeling daaraan van de bijkomende middelen en het bijkomend personeel, werd impliciet aangegeven wat de krachtlijnen van het aanvullend milieubeleid zijn. Wat de delen betreft ligt de nadruk op verkennend werk en overleg. Voor deze delen wordt geen bijzonder personeel ter beschikking gesteld. Er wordt beroep gedaan op studiebureaus en academici.

Er zijn volgens de heer Heirman relatief weinig accentverschuivingen ten opzichte van 1997. Rekening houdend met de late goedkeuring van het milieubeleidsplan moeten zowel 1997 als 1998 als

overgangsjaren worden beschouwd. In 1999 moet de uitvoering op kruissnelheid komen : verdeeld over alle thema's en delen samen, zal 90 percent van de acties en initiatieven in 1999 gestart zijn.

Voor 2000 worden een aantal meer ingrijpende bijsturingen in het vooruitzicht gesteld, vooral in functie van de geplande evaluatie.

7.2. Bespreking

Uitvoering van het milieubeleidsplan

De heer Johan Malcorps stelt vast dat het realiseren van het milieubeleidsplan 1997-2001 moeizaam verloopt. Het blijkt nu dat niet alleen 1997 maar ook 1998 een overgangsjaar is geworden. Het voorliggende document maakt ook melding van problemen inzake financiering en vooral inzake personeel. De Vlaamse regering ging nochtans akkoord met deze extra impuls voor het aanvullend milieubeleid. Waarom worden dan niet de nodige middelen uitgetrokken ? In feite wordt alleen personeel aangeworven voor de uitvoering van de bindende acties. Het gevolg is dat andere acties worden vertraagd en/of blijkbaar zelfs worden afgevoerd.

Uit de berekening van het lid blijkt dat er in 1999 1,3 miljard frank ter beschikking is voor de uitvoering van het milieujaarprogramma. In dit bedrag is dan nog de overdracht van niet- uitgegeven middelen van 1998 inbegrepen. In het document zelf gaat men ervan uit dat een bedrag van 1,7 miljard frank nodig is om het milieujaarprogramma te kunnen realiseren. Het ritme ligt dus te laag om de vooropgestelde doelstellingen in 2001 te halen.

Het gebrek aan middelen en personeel zal volgens de heer Malcorps vooral gevolgen hebben voor de integratie van het milieubeleid. In eerdere adviezen beklemtoonden de SERV en de Mina-Raad het belang van het doelgroepenbeleid en van de instrumenten en de financiering. Het Doelgroepenbeleid wordt volgens het lid echter doorgeschoven naar de periode 2002-2006 : er zijn geen coördinatoren aangeduid. Voor het deel Instrumenten is wel een coördinator aangeduid maar de balans blijft erg pover. Schrijnend is volgens het lid dat ook de acties en initiatieven in het deel Kosten en financiering vertraging oplopen. Deze aspecten werden bij de bespreking van het milieubeleidsplan in de commissie als cruciaal beschouwd.

Wat de milieuthema's betreft kunnen inderdaad gemakkelijker coördinatoren en actieverantwoordelijken binnen de administratie worden gevonden. Maar ook binnen de thema's vallen volgens

het lid zware klappen. De heer Malcorps overloopt een lijst van 20 acties die vertraging oplopen of worden uitgesteld en gaat daarna dieper in op enkele voorbeelden.

Wat troposferisch ozon betreft, wordt verwezen naar de federale overheid en neemt men een afwachtende houding aan. Het Vlaamse ozonactieplan werd niet aangepast in 1998. Het Vlaamse Gewest draagt echter zelf verantwoordelijkheid binnen de CCIM (Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid), maar daar stellen zich dan weer personeelsproblemen. Op die manier wordt volgens het lid uiteraard geen vooruitgang geboekt.

Het project voor de uitwerking en implementatie van een VOS-emissiereductieprogramma wordt wegens gebrek aan personeel beperkt tot het opstellen van een overzicht en evaluatie van buitenlandse initiatieven.

Ook het impulsprogramma milieugevaarlijke stoffen wordt, als gevolg van een beslissing rond het personeelsplan, naar een latere datum verschoven. Oorspronkelijk was voor deze actie, die nauw aansluit bij bekommernissen van de Vlaamse minister bevoegd voor gezondheidsbeleid en bij aanbevelingen in het milieu- en natuurrapport Vlaanderen, nog 500 miljoen frank begroot.

Door een beslissing rond het personeelsplan is ook de ad hoc werkgroep Dioxines nog niet samengevoegd. Er werd wel een onderzoeksproject "Vorstel van normen voor dioxines in lucht en depositie" opgesteld en besproken in de CEM (Commissie Evaluatie Milieu-uitvoeringsreglementering). Volgt er nu een aanpassing van de dioxinenorm ?

De heer Malcorps besluit dat de uitvoering van het MINA-plan 2 gebrekkig verloopt. Het lid vreest dat in 2001 zal worden vastgesteld dat vele acties en initiatieven gewoon niet werden uitgevoerd.

De minister antwoordt dat de Vlaamse regering, bij de start van het milieubeleidsplan, keuzes heeft moeten maken over wat kon worden uitgevoerd en wat niet. Het lid beklemtoont in zijn uiteenzetting vooral het laatste en daarom is zijn balans eenzijdig negatief. Het onderscheid tussen bindende en indicatieve acties heeft zoals geweten de juridische toetsing door de Raad van State niet doorstaan. De regering maakt voor zichzelf nog het onderscheid om toch een zekere hiërarchie in de acties te kunnen hanteren. Zo is bij het vaststellen van een meerjarenplan voor de financiering prioriteit gegaan naar de zogenaamde bindende acties. Samenvattend wordt de kostprijs voor de uitvoering van het milieujaarprogramma geraamd op

1.719,6 miljoen frank, waarvan 786,5 miljoen frank voor bindende acties en 933,1 miljoen frank voor de uitvoering van indicatieve acties.

De afspraken die bij de start werden gemaakt over de financiering van het milieubeleidsplan worden volgens de minister nagekomen. Zo wordt in de Mina-fondsbegroting jaarlijks 714 miljoen frank extra uitgetrokken. Deze kredieten zijn overdraagbaar zodat ze in geval van vertragingen, bijvoorbeeld door late werving van personeel, niet verloren gaan voor de resterende planperiode. Op artikel 2.19 van de Mina-fondsbegroting wordt op 31 december 1998 een overdraagbaar saldo van 172 miljoen frank verwacht.

Verder is op het budget wetenschapsbeleid 50 miljoen frank uitgetrokken. Door de diverse cofinancierende instanties wordt 70,3 miljoen frank bijgedragen voor de uitvoering van bindende acties en 312 miljoen frank voor de uitvoering van indicatieve acties. Tot slot is voor 1999 eventueel nog 401,1 miljoen frank beschikbaar door herschikkingen binnen het MINA-fonds. De besteding hiervan is wel afhankelijk van de budgettaire ruimte binnen dit fonds. Dit is volgens de minister een van de voordelen van de autonomie van het Mina-fonds.

De minister laat tenslotte opmerken dat de leefmilieu-sector de laatste jaren een expansieve groei kende. Door de integratie in de administratie Aminoal van diverse milieu-opdrachten en personeelsleden, die vanuit verschillende bronnen werden gefinancierd, is een zekere onoverzichtelijkheid ontstaan. Als gevolg van de onderhandelingen met de minister bevoegd voor ambtenarenzaken werd, als voorwaarde voor de aanwerving van 92 contractuelen voor het milieubeleidsplan, een audit bij Aminoal gestart. Die moet toelaten het beschikbare personeel optimaal in te zetten. De aanwerving van de contractuele personeelsleden gebeurde volgens de geldende regels, waardoor snelle recrutering vaak onmogelijk bleek.

De minister bevestigt dat het doelgroepenbeleid een belangrijk aspect van het milieubeleid blijft. Aan andere bekommernissen van het lid, onder meer inzake emissie- en depositienormen, kan eventueel worden tegemoetgekomen bij de herziening van Vlarem II, als uitvloeisel van de werkzaamheden van de CEM.

De heer Jean-Pierre Heirman, directeur-generaal van Aminoal, bevestigt dat voor de delen Doelgroepen en Instrumenten van het milieubeleidsplan geen extra personeelsleden werden aangeworven. De personeelsleden die uitvoering geven aan de

acties en initiatieven binnen de thema's leveren vanuit hun invalshoek echter ook een bijdrage tot de uitbouw van de instrumenten. Het is dus niet zo dat er niet aan het instrumentarium wordt gewerkt.

In het kader van het doelgroepenbeleid werden reeds afspraken gemaakt voor overleg met doelgroepen. Het leek ook geen goede oplossing om nieuwe personeelsleden in te zetten voor het leggen van de basis van de doelgroepenwerking. Daarom wordt aan personeelsleden met ervaring in thema's en contacten met doelgroepen gevraagd om, naast hun reguliere taak, zich ook in te zetten voor dit deel van het plan. In de lente van 1999 zouden op provinciaal niveau doelgroepenconferenties worden georganiseerd.

Wat het deel financiering betreft, werd gestart met het in kaart brengen van de historische kost in de leefmilieu-sector. Dit is een eerste vereiste voor het opzetten van een milieukostenmodel. Diverse instanties en beroepsfederaties hebben reeds interesse betoond en op vrijwillige basis hun medewerking toegezegd. Tegen 2001 moet het model kunnen worden afgerond.

Wat de samenwerking met overheden betreft, werden in het vorige milieubeleidsplan reeds initiatieven genomen. Het interprovinciaal overleg (IPO) bleek als forum voor overleg onvoldoende breed. Deze vaststelling resulteerde in de oprichting van het Vlaams Gemeentelijk Milieu-overleg (VLA-GEMO). Het gewestelijk milieu-overleg treedt in deze organen in overleg met de provincies en gemeenten over de inhoud van nieuwe convenanten en over de knelpunten in de uitvoering, zoals de Lokale Agenda 21.

In de OESO-review scoort Vlaanderen volgens de heer Heirman overigens goed voor zijn planaanpak. Er wordt in dit rapport ook erkend dat het Vlaamse gewest in de uitvoering van het milieubeleid vaak stuit op de grenzen van zijn bevoegdheid. Noodgedwongen blijven sommige acties beperkt tot overleg met de federale overheid, waar de personeelsbezetting ook niet steeds optimaal is.

De heer Bob Nieuwejaers van Aminoal erkent dat meeste acties betreffende de fotochemische verontreiniging (troposferisch ozon) indicatief zijn en dat daarvoor geen personeel werd aangeworven. Toch wordt naar creatieve oplossingen gezocht om deze acties te starten of heroriënteren. Wat de werkzaamheden van de CCIM en het opstellen van een ozonactieplan betreft, kan het Vlaamse gewest inderdaad geen voortrekkersrol op zich nemen. De federale overheid is gestart met een database die

de maatregelen in kaart brengt die door de diverse Belgische overheden werden genomen of worden voorbereid. Die database moet een betere onderlinge afstemming van de beleidsmaatregelen mogelijk maken. Wat het produktbeleid betreft, heeft de federale overheid een studie in voorbereiding over het reductiepotentieel, bijvoorbeeld wat de overschakeling naar solventarme producten betreft. Deze initiatieven zullen uiteraard van nabij worden gevolgd door het Vlaamse Gewest. Voor de actie betreffende de reductie van industriële emissies, een gewestaangelegenheid, is inderdaad geen bijkomend personeel aangeworven. De actie wordt geheroriënteerd naar studiewerk. Een personeelslid dat voor een andere actie werd aangeworven werkt een conceptnota uit. De bedoeling is, onder meer door beroep te doen op externe bureaus, tegen het einde van de planperiode toch de reductieprogramma's op te stellen. Daarin moet de rol van de overheid en de doelgroepen worden omschreven. Een timing zal worden opgesteld voor de aanpak van de emissiereductie in de verschillende sectoren.

Een deel van het initiatief betreffende de beperking van de VOS-emissies van op- en overslagactiviteiten heeft betrekking op de benzinedistributieketen. Er is een VITO-studie in uitvoering over beste beschikbare technieken voor tankstations. Volgend jaar kan volgens de heer Nieuwejaers worden gestart met de concrete uitwerking van een reglementering. Er is eveneens een studie lopende ter voorbereiding van de geplande verfijning en uitbreiding van de bestaande emissie-inventaris Vlaamse regio. Dit wat de ozonproblematiek betreft.

Het impulsprogramma milieugevaarlijke stoffen is inderdaad nog niet gestart. Het programma vraagt meer voorbereidend werk dan verwacht en op korte termijn kan geen personeelslid worden vrijgemaakt. Wel werd het thema "verspreiding van milieugevaarlijke stoffen" als onderzoeksthema opgenomen in het Programma Beleidsgericht Onderzoek van de Administratie Wetenschap en Innovatie. De respons van de onderzoeksinstellingen op de oproep in het kader van dit programma zal een beeld geven over het onderzoekspotentieel rond dit thema in Vlaanderen. Een beperkt aantal relevante projecten kan worden gefinancierd. Later zal de beslissing worden genomen onder welke vorm het impulsprogramma zo mogelijk nog zal worden gestart.

De oorspronkelijke opdracht van de ad hoc werkgroep Dioxines was het uitwerken van een visie rond de globale aanpak van het dioxineprobleem

in Vlaanderen. Door de actualiteit, onder meer de aandacht voor industriële procesemissies, ging voorrang naar het opstarten van een aantal deelacties. Er werden studies verricht en acties ondernomen naar de belangrijkste bedrijven toe. Gelet op de huidige stand van zaken kan de visie op de globale aanpak volgens de heer Nieuwejaers worden afgerond tegen midden 1999.

Financiering van het milieubeleid

De heer Dirk Van Mechelen herinnert aan de werkzaamheden van de commissie leefmilieu in 1996 en 1997 over de financiering van het milieubeleid. Op 25 juni 1997 werd een resolutie over dit onderwerp door het Vlaams Parlement goedgekeurd. In die resolutie wordt aan de Vlaamse regering gevraagd om een langetermijnvisie inzake financiering van het milieubeleid uit te werken en voor de bespreking van de begroting 1999 aan het parlement voor te leggen.

Het lid benadrukt het belang van een goed inzicht in de milieukosten en in de kostprijs van de sanering van historische vervuiling. In de beleidsthema's bodemsanering en waterzuivering botst men steeds op de historische achterstand. Een inzicht in de kosten van een inhaaloperatie is essentieel, onder meer voor de keuze van de meest adequate financieringsmethode en om de termijn te kunnen bepalen waarbinnen dit moet gebeuren. Daarmee samen hangt de vraag van het parlement om de milieuheffingen te bevriezen in afwachting van een langetermijnvisie en een meerjarenplanning. De heer Van Mechelen betreurt dan ook de vertraging van initiatief 54, dat tot doel had een meerjarenfinancieringsplan voor de uitvoering van het waterzuiveringsbeleid op te maken, en initiatief 163, dat het uitwerken van een langetermijnvisie inzake financiering tot voorwerp heeft. Is het niet mogelijk om de uitvoering van deze initiatieven te versnellen teneinde voor het einde van de legislatuur, en voor de onderhandelingen over de vorming van een nieuwe regering, over deze essentiële informatie te beschikken ?

De minister antwoordt dat de vragen aan de regering in de resolutie betreffende de financiering van het milieubeleid zeer ernstig werden genomen, ook bij de begrotingsonderhandelingen. Door de administratie werd reeds een eerste aanzet tot langetermijnvisie op papier gezet. Daarin werd een visie op korte en middellange termijn uitgewerkt voor vier belangrijke uitgavenposten : de collectieve waterzuivering, het Rio-project, de bodemsanering en het mestdecreet. De evolutie op lange termijn wordt er later aan toegevoegd. Alle beschikbare

informatie werd opgevraagd bij de betrokken openbare instellingen zoals de VMM, OVAM en VLM teneinde de ontwikkeling van de uitgaven op de posten van het Mina-fonds en de algemene middelenbegroting zo goed mogelijk in te schatten. Ook de ontvangsten van de heffingen en de ontwikkeling van de dotatie uit de algemene middelen worden geschat. Een fundamenteel discussiepunt blijft de hoogte van de dotatie uit de algemene middelen en van de heffingen. Wat dit laatste betreft, moet rekening worden gehouden met kritische drempels waarboven ontwijkingsgedrag ontstaat en de heffing zijn doel voorbijschiet.

Het zou volgens de minister ook nuttig kunnen zijn de ontwikkeling van de uitgaven te vergelijken met de inspanningen van de federale overheid en met de voortgang in het bereiken van milieudoelstellingen, gelet op de samenhang. Dat deze vragen zich ook voor de volgende Vlaamse regering zullen stellen, kan door de minister enkel worden beaamd. Hij gaat dan ook akkoord met het voorstel van de voorzitter om een volgende versie van de nota in het voorjaar van 1999 in de commissie te bespreken.

De heer Jean-Pierre Heirman, directeur-generaal van Aminal, vraagt de cijfers in de voorlopige nota nog met enige voorzichtigheid te interpreteren. De simulatie is nog grotendeels gebaseerd op cijfers uit andere bronnen dan de centrale leefmilieu-administratie. In een volgende fase zullen deze cijfers kritisch worden bekeken en opnieuw besproken met de instanties die de informatie aanleverden. In de hypothese dat de cijfers zo juist mogelijk zijn, zijn wel enkele trends waarneembaar. Bij ongewijzigd beleid, maar rekening houdend met de uitgangspunten van de resolutie, zouden de ontvangsten van de afvalheffingen evolueren van 3,4 miljard frank in 1998 naar 2,8 miljard frank in 2006. De daling is wellicht het gevolg van het gevoerde afvalbeleid, met de nadruk op preventie en het vermijden van afval. Bij de waterheffingen is er een gelijkaardige daling van 9,7 miljard frank in 1998 naar 8,6 miljard frank in 2006. De ontvangsten van de grondwaterheffing blijven bijna gelijk : van 540 naar 550 miljoen frank. Er wordt uitgegaan van een geringere invloed van externe factoren wat de winning van grondwaterheffing betreft. De ontvangsten van mestheffing werden op 200 miljoen frank gehouden in afwachting van de te nemen beslissingen. De overige ontvangsten evolueren van 295 miljoen naar 535 miljoen frank. Het totaal van de ontvangsten daalt daarmee van 14,2 miljard frank in 1998 naar 12,7 miljard frank in 2006.

Wat de uitgavenzijde betreft, kunnen een oneindig aantal hypothesen worden gehanteerd afhankelijk van het gevoerde beleid en de snelheid waaraan men wil saneren. In de nota wordt uitgegaan van een basisscenario en een beleidsscenario, een soort minimaal en optimaal scenario. In 1998 leidt het basisscenario tot een tekort van 7,4 miljard frank, dat wordt bijgesteld vanuit de algemene middelen, naar een tekort in 2006 van 16,7 miljard frank. In het beleidsscenario bedraagt het tekort 22,9 miljard frank in 2006. Dit toont duidelijk waar de kern van het probleem zit : de ontvangsten dalen terwijl de budgettaire inspanning in een optimaal scenario bijna zou moeten verdubbelen.

De heer Heirman benadrukt dat de administratie deze cijfers nog aan een kritisch onderzoek wil onderwerpen. Idealiter zouden de simulaties van de langetermijnvisie inzake financiering moeten worden gecombineerd met de inzichten van het milieukostenmodel, waar intussen ook aan wordt gewerkt. Zo houden de geciteerde cijfers bijvoorbeeld geen rekening met de impact van nieuwe regelgeving op de investeringen van burgers en bedrijven.

De heer Bruno Tobback vraagt waaruit het regulerend effect van de waterheffingen blijkt, dat ook in de toelichting bij de begroting wordt vermeld als oorzaak van de dalende ontvangsten. Daalt het waterverbruik, wordt de heffing ontweken of is er een ander effect ?

De minister antwoordt dat de vrijstelling van de afvalwaterheffing, en ook de impact van de zelfzuivering door particulieren, te beperkt zijn om dit effect te verklaren. Een logische verklaring is dan de toename van het rationeel waterverbruik. Dit kan ook worden afgeleid uit vragen van de watermaatschappijen om de basisvergoeding te mogen verhogen. Hiertegen werd verzet aangetekend omdat de afspraak was dat de tariefverhoging bij de grote verbruikers zou gebeuren en niet in de basisvergoeding. De minister zal aan de VMM meer gedetailleerde gegevens over het regulerend effect van de heffing vragen.

Op vraag van de heer Dirk Van Mechelen, verduidelijkt de minister dat met grote verbruikers niet de industrie wordt bedoeld. Voor industriële verbruikers worden afzonderlijke tariefafspraken gemaakt.

II. INDICATIEVE STEMMINGEN

In amendementen bij het begrotingsprogramma 61.1 Leefmilieu en artikel 3.16 van de begroting van het Mina-fonds stellen de heren Jean-Marie Bogart en Paul Van Grembergen voor om de ordonnanceringskredieten voor bodemsanering met 353,3 miljoen frank te verhogen en de vastleggingskredieten met 1.060 miljoen frank (Stuk 15 (1998-1999) – Nr. 4). De indieners gaan daarbij uit van de noodzakelijke geachte saneringsinspanning van 7 miljard frank per jaar voor bodemsanering, waarvan een derde door de overheid moet worden gedragen.

Deze amendementen worden verworpen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen

In amendementen bij artikel 109 en post 3.16 van de begroting van het Mina-fonds stelt de heer Johan Malcorps voor de ordonnancerings- en vastleggingskredieten voor ambtshalve bodemsanering met 195 miljoen frank te verhogen, waardoor ze op het peil van 1998 gehandhaafd blijven (Stuk 15/4).

Het amendement bij artikel 109 wordt verworpen met 7 stemmen tegen 3 bij 1 onthouding. Het amendement bij artikel 3.16 van de Mina-fonds begroting wordt verworpen met 8 stemmen tegen 1 bij 2 onthoudingen.

De heren Dirk Van Mechelen en Johan Malcorps stellen in een amendement bij programma 61.5 Waterbeheer voor om de vastleggings- en ordonnanceringskredieten voor waterbeheersingswerken met 150 miljoen frank te verhogen (Stuk 15/5). Deze extra kredieten moeten het mogelijk maken op zeer korte termijn maatregelen te nemen voor slibverwijdering in de voorgrachten van het Schijn.

Dit amendement wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

In een amendement bij artikel 3.10 van de begroting van het Mina-fonds stelt de heer Johan Malcorps voor de dotatie aan de NV Aquafin te handhaven op het niveau van 1998, wat een vermindering met 500 miljoen frank van de middelen voor 1999 inhoudt. In een amendement betreffende een nieuw artikel 3.20 stelt het lid voor deze 500 miljoen frank aan te wenden voor de oprichting van een Klimaat-Noodfonds (Stuk 15/4). Volgens de indiener moeten, naast de uitvoering van een vernieuwd waterbeheersingsbeleid, voorzieningen worden getroffen om voorbereid te zijn op buitengewone waterrampen.

Deze amendementen worden verworpen met 8 stemmen tegen 3.

De aan de commissie toegewezen decreetsbepalingen en delen van de begrotingstabel¹ worden bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

B. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER LUC MARTENS, VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, GEZIN EN WELZIJN – MONUMENTEN

I. BESPREKING

I.1 INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE MINISTER

De minister geeft een korte toelichting bij zijn beleidsbrief 'Monumenten. Beleidsprioriteiten 1998-1999' (Stuk 1181 (1998-1999) – Nr. 1).

De basis voor het huidige beleid inzake monumentenzorg ligt in de oriënteringsnota "Monumenten-zorg" (Stuk 802 (1997-1998) – Nr. 1-Bijlage), die vorig jaar op vraag van de commissie werd opgesteld en op 18 december 1997 werd ondersteund door de goedkeuring van een motie van aanbeveling in het Vlaams Parlement. In 1999 zal dit beleid worden voortgezet. Hiertoe ontwikkelt de minister de volgende initiatieven en beleidsinstrumenten :

- een forse verhoging van het budget voor restauraties ;
- nog meer aandacht voor het cultureel perspectief van monumentenzorg ;
- meer aandacht voor permanent onderhoud ;
- het ontwikkelen van synergie met andere sectoren ;
- één dienstverlenend netwerk voor monumentenzorg ;
- complementariteit met de provincies en de steden en gemeenten ;
- een actieplan voor het kerkelijk erfgoed ;
- een decreet tot bescherming van het varend patrimonium.

¹ De artikelen 15, 32, 37, 85 tot 90, 104, 109, 127, 135 en de programma's 61.1 tot 61.5, 62.2 en 64.6 in Afdeling I, de begroting van het Mina-fonds in afdeling III en de begroting van de OVAM en VMM in afdeling V.

De minister vermeldt nog enkele knelpunten. Een voorstel van decreet tot vrijstelling van onroerende voorheffing voor open monumenten vond geen steun in de Commissie voor Financiën en Begroting. Een van de aangehaalde argumenten is dat de onroerende voorheffing een belasting is die bijna volledig terugkeert naar de gemeenten en dat daar-in ingrijpen als betuttelend zou overkomen.

Wat het actualiseren van de inventaris van het bouwkundig erfgoed betreft, wordt met de minister bevoegd voor ambtenarenzaken onderhandeld over de inzet van bijkomend personeel.

Het archeologiebeleid en de operationaliteit van het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium vormen volgens de minister een actiepunt voor de volgende legislatuur. Het gaat om een substantieel probleem waaraan niet met een kleine budgetverhoging kan worden verholpen.

I.2 VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

Verhoging van het budget

De heer Johan Malcorps verwijst naar de motie van aanbeveling die vorig jaar werd goedgekeurd en waarin een aanzienlijke verhoging van de middelen werd gevraagd om de structurele achterstand inzake restauratie weg te werken. In de voorliggende begroting is er een verhoging van 150 miljoen frank op een budget van ongeveer 1,7 miljard frank en dat blijft beneden de verwachtingen. Het lid meent dat er budgettaire ruimte is om een grotere inspanning te doen. Kadert de beperkte verhoging in een meerjarenplan en een langetermijnvisie? Volgens het opschrift van de basisallocaties 53.05 en 63.12 gaan de nieuwe middelen naar projecten van “bijzonder strategisch belang”. Wat wordt hiermee bedoeld?

De heer Jacques Timmermans verwijst eveneens naar de motie van aanbeveling en naar de eensgezindheid over de fracties heen om de middelen te verhogen. Gelet op de achterstand is de verhoging inderdaad beperkt. Het lid meent echter dat met de verhoging een trend werd aangekondigd die de volgende legislatuur moet worden voortgezet. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de vraag om bijkomende middelen die in diverse andere sectoren aan de orde is. Een te drastische verhoging van de middelen voor restauratie van monumenten is evenmin aangewezen. Dat zou kunnen leiden tot een verhitte van de relatief

kleine sector en tot een onverantwoorde stijging van de prijzen.

De heer Dirk Van Mechelen sluit zich aan bij deze opmerking en verwijst naar de significante prijsstijging van gemeentelijke rioleringswerken, waarvoor in het Rio-project sinds 1996 extra subsidies worden uitgetrokken.

Het lid laat tevens opmerken dat 43 percent van het budget voor restauratiepremies naar de sector erediensten gaat. Historisch gezien zijn vele kerkelijke gebouwen waardevol en dringend aan restauratie toe. Op het terrein wordt echter vastgesteld dat veel middelen gaan naar klassieke onderhoudswerken, zoals de herstelling van daken, regenwaterafvoer en dergelijke. Dit vertekent enigszins het restauratiebudget. Moet voor dergelijke werken niet aan een andere financiering worden gedacht?

De minister erkent dat de verhoging van de middelen beperkt is gebleven. Een stijging met 300 à 400 miljoen frank was budgettair echter niet haalbaar. De minister sluit zich aan bij het standpunt van enkele leden dat een te grote injectie van middelen tot een verstoring van de sector en de marktprijzen zou leiden. Nu reeds zijn er indicaties dat hogere prijzen worden gevraagd wanneer een restauratiepremie wordt toegekend. Een gestage toename van de middelen over meerdere jaren kan verkwisting van de kredieten vermijden.

Met “projecten van bijzonder strategisch belang” wordt volgens de minister de restauratie bedoeld van monumenten die voorkomen op de wereldranglijst van UNESCO, zoals de Vlaamse begijnhoven en in 1999 waarschijnlijk de belforten. Ook het feit dat Brugge in 2002 culturele hoofdstad van Europa is, vraagt om een bijzondere inspanning.

De minister erkent dat er een probleem is wat het onderscheid tussen restauratie en onderhoud van kerkelijke gebouwen betreft. Daartegenover staat dat de gebouwen ook goed beheerd en onderhouden moeten worden. Voor het kerkelijk erfgoed zal in maart 1999 een toekomstgericht actieplan worden voorgesteld. Dit actieplan zal onder meer gaan over de ontsluiting voor het publiek en over herbestemming van de gebouwen. Ook het aspect onderhoud zal in de discussie aan bod komen.

De heer Lieven Dehandschutter kondigt een amendement aan van de heren Johan Sauwens, Jean-Marie Bogaert en Paul Van Grembergen, dat ertoe strekt de gesplitste vastleggingskredieten van het programma 62.20 met 460 miljoen frank en de gesplitste ordonnanceringskredieten met 153 mil-

joen frank te verhogen. Tussen de echte restauratienoden, zijnde ongeveer 4 miljard frank, en de huidige begroting, ongeveer 1,7 miljard frank, gaapt een kloof van ongeveer 2,3 miljard frank. Met dit amendement beogen de indieners deze achterstand weg te werken in een tijdspanne van vijf jaar

Inventaris van het bouwkundig erfgoed

De heer Leonard Quintelier informeert naar de wijze waarop de inventaris van het bouwkundig erfgoed wordt opgesteld. In het ontwerp van decreet houdende de ruimtelijke ordening wordt aan de gemeenten de verplichting opgelegd om een register bij te houden waarin zowel planologische informatie als gegevens over de vergunningen wordt opgenomen. Dit moet het de bestuurders en de bevolking mogelijk maken om onmiddellijk een duidelijk zicht te krijgen op de situatie van elk pand en elk kadastraal perceel. Is het niet mogelijk om tot een synergie tussen de inventaris en dit register te komen? Het register zou kunnen worden aangevuld met informatie over monumenten en landschappen.

De minister antwoordt dat een dergelijke synergie met de ruimtelijke ordening evident is en in de toekomst moet worden uitgewerkt. Momenteel wordt door de administratie een digitalisatie van de gegevens over beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen voorbereid. Dit zal de samenwerking vergemakkelijken. Nu wordt nog te vaak vastgesteld dat er tegenspraak is in de gegevens en dat tegenstrijdige beslissingen worden genomen.

De heer Hugo Marsoul stelt dat thans reeds meer dan 8.000 monumenten wettelijk beschermd zijn. De inventaris van het Vlaams erfgoed, die volgens de planning tegen 2002 zou worden afgerond, bevat een potentieel aan gebouwen die voor bescherming en restauratie in aanmerking komen. Is er reeds zicht op dit potentieel? Het beschikbare budget voor restauratiepremies lijkt in dat opzicht ontoereikend. De minister en zijn voorganger hebben met de Open Monumentendagen wel een grote sensibilisering van het publiek bereikt, maar het budgettaire draagvlak ontbreekt nog.

De minister antwoordt dat er sprake is van een potentieel van 25.000 gebouwen die voor bescherming in aanmerking komen. De vraag is of al deze gebouwen ook effectief moeten worden beschermd en of de gewestelijke overheid telkens de keuze moet maken. Een grotere betrokkenheid van de

lokale besturen en een meer flexibele benadering is wenselijk

Fiscale maatregelen

In de motie van aanbeveling die op 18 december 1998 door de plenaire vergadering werd goedgekeurd werd aan de regering gevraagd om aan te dringen bij de federale overheid om bijkomende fiscale maatregelen te treffen. De heer Hugo Marsoul vraagt of dit overleg heeft plaatsgevonden en met welk resultaat.

De minister antwoordt dat als gevolg van het gevoerde overleg de fiscale aftrekmogelijkheid voor restauratiewerken werd verhoogd van 250.000 naar 1 miljoen frank.

Betrokkenheid van de gemeenten en provincies

In de toelichting bij de begroting staat dat een grotere betrokkenheid van de gemeenten en provincies wordt vooropgesteld. De heer Hugo Marsoul vraagt hoe de minister die betrokkenheid wil verhogen.

De minister stelt dat een concreet dossier wordt uitgewerkt in samenwerking met de vereniging van Vlaamse Provincies en met de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten. Een van de belangrijke elementen is de genoemde koppeling tussen de inventaris van het bouwkundig erfgoed en het beleid inzake ruimtelijke ordening. De gemeenten kunnen ook een belangrijke rol spelen in de dienstverlening en advisering in het beschermingsbeleid en in de onsluiting van monumenten voor het publiek. Het beschermingsbeleid moet volgens de minister ook niet enkel op niveau van het gewest worden gevoerd, tenzij het gaat om monumenten van gewestelijk of internationaal belang. Ook hier zijn nog mogelijkheden om de betrokkenheid te verhogen.

Beeldbepalende gebouwen

Volgens de heer Hugo Marsoul is er een verschil tussen een beeldbepalend gebouw en een gebouw dat de kwalificatie monument verdient. Sommige gebouwen hebben hun authenticiteit verloren door verbouwingen en aanpassingswerken maar bepalen wel mee het omgevingsbeeld, bijvoorbeeld omdat ze refereren aan de activiteiten die er vroeger plaatsvonden. Hoe kan het monumentenbeleid hieraan tegemoet komen?

De minister antwoordt dat enkel de bescherming als monument of als stads- en dorpsgezicht tot het

huidige beleidsinstrumentarium behoort. De idee van de bescherming van een gebouw louter wegens het beeldbepalend karakter, is bij de voorbereiding van het ontwerp van decreet ruimtelijke ordening niet weerhouden omdat voor een te complexe regelgeving werd gevreesd. De uitdaging bestaat er volgens de minister in de bestaande instrumenten zo creatief en zo genuanceerd mogelijk aan te wenden.

Begijnhoven

Volgens de heer Hugo Marsoul besteedt de minister terecht veel aandacht aan de bescherming en restauratie van begijnhoven. Vele Vlaamse begijnhoven zijn echter in handen van de OCMW's en krijgen een functie in de sociale sector. Het gevolg is dat heel wat verbouwingswerken worden verricht en dat typische elementen, zoals de opkamers, verdwijnen. Het kan evenmin de bedoeling zijn dat de begijnhoven worden voorbehouden aan geprivilegieerde bewoners. Volgens het lid zouden ze eerder een bonte verzamelplaats kunnen zijn van diverse bevolkingscategorieën. Kunnen hiertoe initiatieven worden ontwikkeld ?

De minister stelt dat bij de bescherming van een monument wordt bepaald welke elementen moeten bewaard blijven. Er is in dat opzicht geen verschil tussen een begijnhof beheerd door een OCMW of een privé-instantie. In een aantal gevallen werden begijnhoven inderdaad ingericht als sociale woning. Maar er zijn ook OCMW's die de gerenoveerde huisjes verhuren aan marktprijzen. Het patrimonium van de OCMW's is historisch gegroeid en erg divers. De centrale overheid kan hier volgens de minister geen te strakke regels uitvaardigen. Dit zou tot een beknotting van de creativiteit op lokaal niveau kunnen leiden.

Diamantmuseum

De heer Johan Malcorps wijst op de geplande verhuis van het Diamantmuseum in Antwerpen naar het Dijksterhuis op het Astridplein. Van de nieuwe vestigingsplaats zou zowel het interieur als de voorgevel voor bescherming als monument in aanmerking komen. Acht de minister de bescherming mogelijk en verenigbaar met de museumfunctie ?

De minister antwoordt dat er over dit dossier contacten lopen, onder meer met het provinciebestuur van Antwerpen, en dat hij binnenkort een werkbezoek brengt aan deze eventuele nieuwe vestigingsplaats van het museum. Het gebouw is reeds beschermd, samen met andere gebouwen van de dierentuin. Het interieur van het gebouw zou

bestaan uit vele kleine vertrekken, wat de inrichting als museum bemoeilijkt, en daarom wordt een selectieve benadering gevraagd. De minister kan hierover geen oordeel vellen vooraleer hij de situatie ter plekke heeft onderzocht. In het algemeen mag de bescherming van een monument geen bevriezend effect hebben maar moeten de mogelijkheden tot herfunctioneren optimaal worden gehouden.

Bourla-schouwburg

De heer Dirk Van Mechelen verwijst naar de interpellatie in commissie van de heer Ward Beysen over de toelaatbaarheid van veranderingswerken in beschermde gebouwen op 15 oktober 1998 (Handelingen C14-C-Lee). De minister stelde toen dat de metalen tribune in de Bourla-schouwburg zou worden verwijderd. Dezelfde dag werd ook een wijziging van het monumentendecreet van 3 maart 1976 in de commissie gestemd, waarbij de definitie van monument werd verruimd tot de "bijhorende uitrusting". Intussen wordt echter beweerd dat een vergunning werd afgeleverd voor een andere tribune. Hoe valt een en ander te rijmen ?

De minister antwoordt dat moet worden gestreefd naar het verzoenen van het klassieke karakter van het gebouw met de actuele bestemming, in dit geval hedendaags theater. Hij heeft in zijn antwoord op de interpellatie dan ook de openheid gelaten om een andere oplossing te zoeken. De tribune waarvan sprake in de interpellatie werd zonder vergunning geplaatst en moet dan ook worden verwijderd. Er wordt nu een overleg gepleegd tussen de verantwoordelijken van de schouwburg en de bevoegde administratie om na te gaan of een andere tribune tot de mogelijkheden behoort. Er werd nog geen nieuwe vergunning afgeleverd.

Instituut voor het Archeologisch Patrimonium

De heer Johan Malcorps vraagt waarom de begroting van het IAP met 5 miljoen frank wordt verminderd, na een verhoging met 7,9 miljoen frank bij de aanpassing van de begroting 1998.

De minister antwoordt dat de vermeerdering bij de aanpassing van de begroting 1998 nodig was voor de uitvoering van de beslissing van de Vlaamse regering om de salarisschalen van het statutaire personeel van de wetenschappelijke instellingen met terugwerkende kracht op het contractuele personeel toe te passen. Dit was echter een eenmalige operatie en daarom is het budget terug op het normale peil gebracht.

Wat de ruimere problematiek van het archeologiebeleid betreft, herhaalt de minister dat in een volgende legislatuur werk zou moeten worden gemaakt van een grondige herziening. Daarbij moet de verhouding tussen de taken van respectievelijk het IAP en de universiteiten, en de rol van de gewestelijke en provinciale diensten duidelijker worden omschreven. België zou ook nog de Conventie van Malta moeten ratificeren. Deze conventie bepaalt dat de veroorzaker van bodemingrepen het archeologisch onderzoek van de bodem mee moet betalen. Ook dit principe moet worden uitgewerkt.

De heer Lieven Dehandschutter geeft toelichting bij een amendement van de heren Johan Sauwens, Jean-Marie Bogaert en Paul Van Grembergen, dat ertoe strekt de niet-gesplitste kredieten van programma 62.20 met 7,5 miljoen frank te verhogen. Met het amendement wordt een verhoging van de dotatie aan het IAP (basisallocatie 41.01) beoogd. De salarisverhoging van het contractueel wetenschappelijk personeel heeft volgens de indieners tot gevolg dat er onvoldoende echte werkingsmiddelen ter beschikking staan van het Instituut. Om hieraan te verhelpen wordt voorgesteld de werkingsmiddelen met het vermelde bedrag te verhogen.

II. INDICATIEVE STEMMINGEN

Een amendement van de heren Johan Sauwens, Jean-Marie Bogaert en Paul Van Grembergen strekt ertoe de niet-gesplitste kredieten van programma 62.20 te verhogen met 7,5 miljoen frank (Stuk 15/4).

Dit amendement wordt verworpen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

Amendementen van dezelfde indieners strekken ertoe de gesplitste vastleggingskredieten van het programma 62.20 met 460 miljoen frank en de gesplitste ordonnanceringskredieten met 153 miljoen frank te verhogen (stuk 15/4).

Deze amendementen worden verworpen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

De aan de commissie toegewezen decreetsbepalingen en delen van de begrotingstabel² worden bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen bij 3 onthoudingen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Peter DESMET

Dirk VAN MECHELEN

² De artikelen 15 en 113, het programma 62.2 in Afdeling I en de begroting van het IAP in afdeling III.

BIJLAGEN

Antwoorden van de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling, op de opmerkingen van het Rekenhof in het verslag van het onderzoek van de ontwerpen van de decreet houdende de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap (Stuk 17 (1998-1999) – Nr.1).

Bladzijde 14-16

Het Rekenhof stelt dat een aantal basisallocaties uit artikel 15 (toelating facultatieve subsidies) kunnen worden geschrapt:

- 61.20.34.01 en 61.30.33.02: de vergoeding van door de overheid veroorzaakte schade aan derden maakt geen subsidie uit en hoort hier dus niet thuis; lijkt aanvaardbaar en worden dus geschrapt.

- 61.30.50.62: subsidies zouden voorzien zijn in het bosdecreet van 13 juni 1990 zodat zij niet facultatief zijn; voor het bosdecreet zijn de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten nog niet genomen, zodat de subsidies in art. 15 moeten behouden blijven.

- 61.40.33.01 & 61.40.63.21: subsidies voorzien in het decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij, dus niet facultatief; deze basisallocatie is ruimer dan de VLM, daar ook provincies, gemeenten, e.d. zijn bedoeld. Te behouden.

Bladzijde 18

Het Rekenhof stelt dat artikel 45, de bepaling die voorschotten toestaat voor de betaling van bezoldigingen van ondermeer OVAM, zonder voorwerp is en kan geschrapt worden omdat de wedde nu rechtstreeks door de betrokken instellingen wordt betaald.

Bladzijde 26

Mina-fonds

Het Rekenhof merkt op dat de regeling met betrekking tot de compensatie voor de kredieten integraal waterbeheer niet uit de cijfers blijkt.

Inderdaad is blijkbaar de aanpassing van post 1.1 tot 3.486 mln niet gebeurd en ontbreekt in het VIF (61.00.12.50) de verhoging met 100 mln; dit moet aldaar rechtgezet worden. De nodige amendementen werden opgesteld.

Het Rekenhof wijst hier terecht op onnauwkeurigheden in tabel en/of toelichting, die samenhangen met de wijzigingen op het allerlaatste moment (integraal waterbeheer). Wat de dotatie betreft is de opmerking blijkbaar onterecht, vermits zowel tabel als Mina-fonds 7.656 mln vermelden. De nodige amendementen werden opgesteld.

Het Rekenhof stelt dat de inkomsten van de Vlarem-dossiërtaksen structureel zijn en dus niet op het artikel "diverse ontvangsten" thuisshoren; er zou een apart inkomstenartikel voor moeten worden gemaakt. Hier is geen principieel bezwaar tegen, tenzij dan de proliferatie van afzonderlijke posten. De begroting werd in die zin aangepast.

Het Rekenhof stelt, met verwijzing naar de resolutie van het Vlaams parlement, dat uitgaven als VLINA, het Vlaamse Milieu Trust Fund, e.d. niet thuisshoren op het Mina-fonds en dat er van uitzuivering nog niets is terug te vinden. Het Rekenhof haalt er wel heel kleine uitgavencategorieën uit en zwijgt over de dotaties aan OVAM, VLM en de inhaalbewegingen van Aquafin waar de resolutie eigenlijk voor bedoeld was. Deze uitzuivering, zoals bedoeld door de resolutie, zal een zware meeruitgave betekenen voor de algemene middelen. Een gedeeltelijke uitzuivering voor de kleine uitgaven die het Rekenhof opnoemt, kan pas gebeuren wanneer er klaarheid is over de algemene principes voor de uitzuivering. De resolutie handelt immers over financiering en niet over aanrekeningsregels.
